REDACȚIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia.
BRAȘOV, piața mare Nr. 30.
Scrisori nefrancate nu se primesc. Manuscripte nu se retrimet.
INSERATE se primesc la ADMINISTRAȚIUNE în Brașov și la următórele Birouri de anunciuri:
In Viena: M. Dukes Nachf. Nax. Augenfeld & Emerich Lesner, Heinrich Schalek. Rudolf Mosse. A. Oppelik Nachf. Anton Oppelik. In Budapesta: A. V. Goldberger, Ekstein Bernat. In Hamburg: Karolyi & Liebmann.
PREȚUL INSERȚIUNILOR: o seria garmond pe o colónă 6 cr. și 30 cr. timbru pentru o publicare. — Publicări mai dese după tarifă și învoială.
RECLAME pe pagina a 3-a o seria 10 cr. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

(Număr de Duminecă 2)

„GAZETA" iese în fiăcare ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 12 fl., pe șése luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de *Duminecă* 2 *fl.* pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șése luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de *Duminecă* 8 franci.
Se prenumeră la tóte oficiele poștale din întru și din afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov
Administrațiunea, Piața mare Târgul Inului Nr. 30, etagiu I.: Pe un an 10 fl., pe șése luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr. Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. — Un esemplar 5 cr. v. a. séu 15 bani. — Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 5.—Anul LXIII. Brașov, Sâmbătă-Duminecă 9 (21) Ianuarie. 1900.

Monarchia și politica ei.

De-o importanță estra-ordinară sunt cele petrecute în ḑilele din urmă în jurul cestiunei împăcării națiunilor din Austria, precum și în jurul altor cestiuni interne și esterne, ce frământă opiniunea publică din monarchia nóstră și s'au discutat în ședințele din urmă ale delegațiunilor, austriacă și ungară, întrunite în Viena.

Indeosebi sunt de mare însemnătate enunciațiunile, ce le făcu Majestatea Sa, în legătură cu cele desbătute în delegațiuni, cu ocasiunea convorbirilor sale cu diferiți șefi de partid la prânḑurile date la curte.

*

Mai întâiu de tóte s'au arătat de astă-dată mai mult ca ori și când mari nemulțămiri cu **tripla alianță** și cu resultatele ei, în delegațiunea austriacă din partea Cehilor, ér în delegațiunea ungară, pentru prima-óră, din partea lui Ugron și a fracțiunei sale.

Nu puțin sgomot a făcut Ugron cu discursul sĕu fulminant, în care a încercat a dovedi, că tripla alianță n'a adus nici un folos Ungariei, ba din contră a făcut numai ca Maghiarii sĕ fiă tributarii politicei germane în tóte privințele. Intre altele el ḑise, că la Dunărea de sus stăpânesc Germanii, ér la Dunărea de jos ei au pus pe un Hohenzollern ca pioner al lor, și că ținta politicei germane este sĕ ajungă stăpână și pe Dunărea de mijloc.

Purtarea lui Ugron a produs atâta mâhnire și turburare în Germania, încât iute și de grabă s'au pus în mișcare guvernamentalii din delegațiunea ungară pentru-ca prin graiul lui Szilagyi sĕ declare, că Maghiarii întot-déuna au fost și vor fi credincioși triplei alianțe, căci acésta a dat cel mai puternic scut întot-déuna dualismului și intereselor de egemoniă maghiare.

Tot așa de iute s'au grăbit apoi foile din Germania de-a felicita pe Szilagyi pentru declarațiunile sale „sincere" și prietinesci ḑicênd, că ei, Germanii, nici-odată nu s'au îndoit în lealitatea Maghiarilor față cu tripla alianță.

Cehii au atacat și ei la rêndul lor în delegațiunea austriacă tripla alianță și politica contelui Goluchowski. Intre alții unul din conducĕtorii cehi, delegatul Dr. *Kramarz* a afirmat, că prin intimitatea cea mare a legăturilor cu tripla alianță, monarchia nóstră póte ajunge încă într'o situațiune fórte periculósă. Puterea decisivă pentru echilibrul european este acésta monarchiă și ea n'are atâta lipsă de Germania, cât mai mult Germania de ea. Cu tóte astea, ḑice, se vorbesce de alianța cu Germania așa ca și când n'am puté sĕ esistăm fără de ea.

Prin acésta se înjosesce monarchia, care ar trebui sĕ pórte o politică conscie de sine și independentă. Cu tripla alianță, ḑise Kramarz, se face un adeverat fetișism. In delegațiunea ungară s'au arangiat adevĕrate orgii de închinare dinaintea idolului triplei alianțe. In cestiuni de alianță trebue sĕ se ia împĕrăția cum este și n'are nici o putere străină sĕ se amestece în raporturile dinăuntru ale statului. Când însĕ Germanii din Austria susțin, că tripla alianță este o dorință a inimii poporului german și când Ungurii 'i fac atâtea temenele, nu se póte mira nimeni, că monarchia nóstră nu póte face o politică esterióră de sine stătătóre.

Delegatul ceh criticând politica lui Goluchowski față cu Serbia, sfêrși vorbirea sa cu o apostrofă, care se referă mai mult la stările dinăuntru și de aceea a făcut mare impresiune și a fost discutată mult în tóte ḑiarele din monarchiă. El a încheiat adecă vorbirea lui astfel:

Este o fatalitate istorică, că Austria (înțelege întrega monarchiă. — Trad.) nu e în stare a purta o politică amicabilă popórelor...

Austria este clădită înăuntru pe două popóre, și așa vegetéză sĕrmana împĕrăția. Când tótă lumea cealaltă se cutremură de rîvna și impulsul de a crea; aici la noi se tem de a se folosi de ceea-ce face puterea imperiului, puterea neatinsă a popórelor acestui imperiu. O slăbiciune neiertată e acésta, unde ar fi de lipsă o politică conscie de ținta ei și plină de putere. Și érăși un radicalism de neînțeles, unde ar fi la loc blândeța și calmarea. (Aprobări pe băncile Cehilor.)

Acésta este signatura politicei nóstre. **Popóre credinciόse, gata la ori-ce jertfă, se pedepsesc și se amenință aspru pentru credința și iubirea lor de jertfă.** (Aprobări din partea Cehilor.) In schimb pe partea cealaltă **se remuneréză revolta fățișă în contra statului și a condițiunilor lui de esistență.** (Aprobări.) Fiă-care vede, că e de lipsă pacea, dér totul se face, pentru-ca pacea sĕ fiă cu neputință (Aprobări). Avem simțĕmêntul amar — și acésta este cea mai grea lovitură pentru un imperiu, — că *în tot imperiul nu mai e loc pentru cei moderați.* (Aplause la Cehi.) Ne-am săturat deja a juca în veci rolul Casandrei și mâna ne cade obosită, décă a stat prea mult întinsă pentru pace, fără a afla sprijin și prevenire. (Aprobări la Cehi.) Mai mult nu voiu sĕ ḑic în acest greu moment. Pot numai, când vĕd cum sĕ guvernéză în acest stat, sĕ încheiu cu admonațiunea latină: „*Quem Deus perdere vult, dementat.* („Pe care Dumnedeu vré sĕ-l piérdă, 'i ia mintile.—Aceste ultime cuvinte au produs o mare mișcare în sală.)

* * *

Cuvintele de mai sus, rostite de conducĕtorul ceh, arată amărăciunea, de care sunt cuprinși Cehii în momentele de față, când după părerea lor tóte cele ce se pregătesc în Austria sub lozinca de împăcare, sunt puse la cale pentru a favorisa pe Germani și pretensiunile lor, și nu cu gândul de a face deplină dreptate și Cehilor.

Fiind-că acele cuvinte au fost rostite de Dr. Kramarz imediat după enunciațiunea, ce a făcut'o împĕratul față cu alt conducĕtor ceh din Moravia, Dr. Stransky, la prânḑul curții, li-s'a dat un înțeles îndoit, tălmăcindu-se ca un rĕspuns și la asprele dojene ale monarchului adresate conducĕtorilor poporului cehic.

A fost vorba în amintita **convorbire a împĕratului cu delegatul Dr. Stransky**, — care combătuse în delegațiuni persecutarea reserviștilor, cari s'au anunțat la adunările de controlă cu strigarea „*zde*" (aici) — de acésta cestiune. Impĕratul ḑise în mod energic: „In cestiunea „zde" nu mĕ împac cu d-ta și sunt în stare de a proclama *statariul*, décă poporul nu se va supune. *In afacerile armatei nu cunosc glumă* și ți-o spun deja aḑi, că nu voiu da nimĕnui amnestiă". Dr. Stransky apĕră atitudinea poporului ceh. Impĕratul rĕspunse: „Poporul e ațîțat și acésta a făcut'o inteligența". — „E adevĕrat — replică Dr. Stransky — că inteligența a început, dér ea cunósce legea mai bine, care nu prescrie, ca reserviștii sĕ se anunțe în limba germană". — Impĕratul: „Acesta e un argument de advocat. Iți spun însĕ, că e vorba de o afacere a limbei de serviciu, și acésta în armată e limba germană". Dr. Stransky: „Ar puté sĕ aibă urmări nefavorabile, décă nu s'ar ținé sémă în acésta afacere de sentimentele poporului cehic, găsindu-se un mijloc de aplanare". Impĕratul: „Și eu ași regreta acésta, dér trebue sĕ-ți mai spun încă odată sĕ lăsați în pace armata".

In fine monarchul a provocat pe Dr. Stransky sĕ lucreze pentru înțelegerea dintre Germani și Cehi. După-ce acesta a asigurat, că Cehii sunt gata la o înțelegere pe basa deplinei egale îndreptățiri, monarchul ḑise: „Acésta înțelegere trebue sĕ se facă; ea singură ne póte asigura un viitor mai bun."

Așa a decurs convorbirea, care a făcut cea mai mare sensațiune în cercurile politice, fiind-că domnitorul însu-și a întrevenit în mod autoritativ și direct, neobicinuit până acuma și neadmis în principiu de regulele parlamentarismului.

Asemeni dojeni și apeluri la înțelegere a adresat monarchul și altor delegați și a dat printr'asta situațiunei un caracter deosebit, punêndu o așa ḑicênd sub presiunea voinții și a dorințelor corónei.

Tocmai împrejurarea însĕ, că domnitorul constituțional se vede constrîns a interveni în persónă pentru a liniști spiritele, se esplică în lumea politică în sensul, că stările dinăuntru au devenit fórte critice. Asemenea a fost de toți observată purtarea plină de curagiu și de mândriă națională a amintiților conducĕtori cehi față cu monarchul, — tot semne, că în marea cestiune a împăcării popórelor imperiului prin egala îndreptățire națională, lucrurile au ajuns la un punct hotărîtor. Simt cu toții, domnitor și popóre, că lucrurile nu mai pot merge ca până acum.

* * *

Tóte acele importante discursuri și enunciațiuni, de cari am făcut amintire mai sus, priviau numai politica esterióră, cestiunea limbei în armată și cestiunea împăcării între popórele Austriei. Intrebarea *în ce stare se află naționalitățile din Ungaria* nu fusese atinsă de nimenea.

Ca o asemenea întrebare sĕ fiă discutată în sînul delegațiunei ungare nu era de așteptat, sciind cât de mult se silesc Maghiarii a ascunde relele și nemulțămirile, de care sufere majoritatea poporațiunei statului ungar.

Despre acésta tristă stare de lucruri s'a vorbit tot numai în delegațiunea austriacă, ér în ședința delegațiunei dela 15 a lunei curente a vorbit delegatul *Schneider* din partida lui Lueger, îndeosebi despre modul **cum sunt tratați Românii din Ungaria**. Luând cuvêntul tot la budgetul ministeriului de esterne, d-l Schneider a ḑis, că monarchia nóstră are un interes mare, ca sĕ trăéscă în bună amiciția cu statele balcanice și în deosebi cu România. Modul însĕ cum sunt tratați Românii de către Maghiari, nu este de natură a întări legăturile de amiciță cu România. Dreptul de limbă al Românilor este încălcat, scólele lor sunt împiedecate a-se desvolta și acum Românii mai sunt vătĕmați și în sentimentul lor național. Aci vorbitorul a citat casul revoltător din Alba-Iulia, *unde a fost insultată memoria eroului național român Avram Iancu,* care a luptat cu credință pentru dinastiă și libertatea poporului sĕu. Asupririle și prigonirile silesc pe tinerii români sĕ emigreze în strĕinătate, unde ḑice, pot deveni dușmanii monarchiei. In unele cercuri ale Ungariei domnesce tendința de a face din toți amicii Austriei dușmani ai ei.

Spune, că nu de mult baronul Ivor Kaas a scris în „Hazank", că Maghiarii *numai atunci au căpĕtat câte ceva libertate, când armata austriacă a fost bătută.* Aceste sunt părerile, ce predomnesc în anumite cercuri maghiare.

Aceste sunt, ḑise d-l Schneider, aparițiuni fórte simptomatice și ministeriul de esterne ar trebui sĕ stăruéscă în cercul sĕu de putere, ca asemeni lucruri sĕ nu se mai întêmple. Amintesce, că înainte cu câți-va ani când o deputațiă română a mers la Viena, ca sĕ aștérnă Majestății Sale câte-va rugări, ea n'a fost primită. Domnii, cari au sfătuit coróna în sensul acesta, nu i-au făcut un bun serviciu. Avem un interes deosebit de a susținé raporturi amicabile cu România și cu statele celelalte balcanice și deci trebue sĕ se țină sémă de acésta.

Firesce că discursul acesta simpatic causei Românilor al delegatului Schneider, n'a putut fi pe placul politicianilor unguri, cari nu mai vor sĕ scie decât de partidele lor maghiare din drépta și din stânga și umblă în tot chipul sĕ ascundă în fața lumii miseria și marea nemul-

ţămire, ce domnesce aici la noi în cestiunea naţionalităţilor.

Zadarnice însĕ sunt tóte încercările lor de a suprima adevĕrul, căcĭ el tot iese la lumină şi va eşi pe deplin în tótă splendórea lui atuncĭ, când bărbaţii noştri chemaţĭ a lupta în fruntea poporului pentru drepturile şi libertatea naţională îşĭ vor înţelege datoria sfântă de a-şĭ uni puterile şi de a aduce tóte jertfele posibile pentru isbânda sfintei cause naţionale a Românilor.

Sórtea Românilor bucovinenĭ.

Diarul naţional al fraţilor noştri bucovinenĭ „*Patria*" din Cernăuţĭ, într'un articul interesant, ce-l publică în numĕrul sĕu de anul nou pe pagina primă, — în mod ingenios împodobită cu tricolorul naţional, care trece în linie oblică peste pagină, — descrie cu colorĭ vii luptele şi suferinţele Românilor bucovinenĭ de 125 de anĭ încóce. Etă ce scrie între altele confratele nostru:

E dureros trecutul nostru. Patru generaţiunĭ s'au coborît în decursul acestui restimp în mormênt, nicĭ una însĕ n'a luat cu sine mângâerea de a fi vĕdut neamul nostru fericit o singură dată măcar. Turcul era brutal, însĕ sĕlbătăcia lui era sĕlbătăcia leului: el nu lua mai mult, decât îi trebuia; de legea părinţilor, de limba moştenită nu se atingea. Adĭ suntem despoiaţĭ şi de averĭ, şi rĕmaşĭ numai cu sufletul, ni-se otrăvesce şi acesta. Biserica şi limba, singurele limane, în carĭ ne mai puteam refugia, încep şi ele a cădé jertfă tendenţelor de distrugere ale acelor, ce scutitorĭ ar trebuĭ sĕ ne fiă.

Cu un secol înainte, hotarele limbei românescĭ se întindeau departe spre Nordul Bucovinei, până adênc în Galiţia rĕsăriténă; atât de puternic era pe atuncĭ elementul românesc, încât opidul Zastavna, adĭ citadelă a rutenismului galiţian şi a propagandei panslaviste, a fost primul, în care s'a creat o şcólă poporală românéscă. Adĭ, după un secol, încumĕtarea panslavistă cere şcolĭ rusescĭ chiar pentru Suceava, fosta metropolă a voevodilor moldovenescĭ şi cel mai sânt petec al istoriei românescĭ. Prin nefericita împreunare a Bucovinei cu Galiţia a început apoi pentru şcóla şi biserica nóstră una din epocile cele mai dureróse din tóte prin carĭ au trecut. Limba românéscă o vedem isgonită din sanctuarele ei; copiiĭ noştri, carĭ îndrăsnesc a vorbi în şcólă limba maternă, sunt persecutaţĭ în modul cel mai neomenesc, îndurând pe lângă pedepse trupescĭ şi torturĭ sufletescĭ; cine este surprins, că vorbesce românesce, trebue sĕ pórte un măgar de lemn aninat de grumaz. Originea românéscă se denégă, se înjosesce; suntem numiţĭ fii de hoţĭ pripăşiţĭ încóce; cine aspiră la o funcţiune, trebue sĕ trécă la catolicism. Locurile românescĭ se dau veneticilor adunaţĭ din tótă Galiţia, şi astfel potopul slavismului cresce. Val după val curge mereu şi bate adĭ la porţile Moldovei.

Sĕ vorbim şi de fondul religionar? Cine nu cunósce trista lui istoriă? Acest imens reservoar de bogăţiă, alcătuit din munificentele danii ale strămoşilor noştri şi menit a servi interesele nóstre culturale, e adĭ cu totul înstreinat de chiămarea sa. Administrat de strĕinĭ, veniturile lui se folosesc cu predilecţiune în detrimentul nostru şi spre folosul veneticilor. Se zidesc casarme, se sprijinesc internate rusescĭ, studenţĭ rusescĭ, şcólele pentru toţĭ veneticii, numai noi n'avem dreptul a recurge la ajutorul lui. De se zidesce o biserică, umblă sĕrmanii ómenĭ dela casă la casă spre a aduna capitalul necesar; de avem lipsă de un internat, de o şcólă, de stipendii pentru pedagogĭ, sĕu de alte ajutóre, ni-se dă stereotipul rĕspuns, că de present fondul nu dispune de mijlóce. Preoţimea nóstră, tagmă cu studii academice, are un salar atât de minimal, încât trebue sĕ recurgă la milostenia poporului; de dascălĭ nicĭ nu vorbim. Aceste victime mor de fóme, în tótă puterea cuvêntului.

S'a făcut pentru noi ceva din fondul religionar: Două şcolĭ secundare gr. or., adecă liceul din Suceava şi şcóla reală superióră din Cernăuţĭ. Însĕ aceste nu-s decât o minciună cu titlu frumos. Ele nu sunt institute pentru poporul gr. or., ci institute cu corp profesoral gr. or., care are nobila chiămare a instrui tot soiul de veneticĭ şi numai pe acei puţinĭ de ai noştri, căror graţia inspectorului şcolar al ţĕrii le permite a fi primiţĭ în aceste institute „greco-orientale", carĭ în urma acestei procedurĭ sunt adĭ mai mult „orientale" decât ort.-orientale. Limba românéscă, care conform uricului de fundare ar trebui sĕ fiă limba de propunere, e degradată la obiect facultativ. Abia de vr'o câţĭ-va anĭ încóce s'au activat la Suceava patru clase cu limba de propunere în parte românéscă.

In oficiile publice întimpinăm stărĭ de lucrurĭ şi mai triste. Guvernul ţĕrii pare a fi o filială jagelonică, unde nu întimpinĭ decât limba polonă. Prefecturile au funcţionarĭ strĕinĭ necunoscĕtorĭ ai limbei românescĭ, tot aşa tribunalele în cea mai mare parte. Limba românéscă, la început singur domnitóre în acéstă ţéră, e desconsiderată pe tótă linia. Orĭ şi unde am arunca privirile nóstre, nu vedem decât ruinele unui trecut frumos, pe care se ridică triumfătorul streinism. Aşa de departe au mers uneltirile în contra instituţiunilor nóstre naţionale, încât în ultimii anĭ ni s'a impus drept cap'al bisericei nóstre, una din cele mai triste figurĭ, ce au purtat vr'odată cârja archieréscă a Bucovinei. Şi lucru şi mai dureros, acest instrument caduc şi servil al guvernului, a disolvat congresul bisericesc, pentru care marele sĕu antecesor şi întréga diecesă luptase atât amar de timp şi cu cea mai mare perseveranţă. Adĭ e periclitată şi autonomia nóstră bisericéscă.

Din acest ocean de desilusii şi amărăciunĭ se ridică ca un far luminos regenerata nóstră literatură, lucrarea spiritului românesc pe terenul etic şi religios. Nu-i un lucru al întêmplărei, décă tocmai în timpurile mai nouĕ, după ce s'au stîns atâtea speranţe ale naţiunei nóstre, atenţiunea a mii de ómenĭ se concentréză cu predilecţiune pe acest teren al muncei spirituale; noi recunóscem în acésta un instinct adevĕrat naţional, care se simte atras cu dragoste potenţată pe acel teren, unde în loc de colorile tomnatice ale desilusiei, ce acoper orisontul tendinţelor nóstre de restaurare, întimpinăm verdéţa desfătătóre a spiritului juvenil şi a sacrului îndemn spre perfecţionare, ce ne umple ca un farmec vecinic regenerator.

Colonisările.

Sunt două-decĭ de anĭ şi mai bine, de când guvernul unguresc a început sĕ facă încercărĭ cu aşa disa politică a colonisărilor. O începuse Coloman Tisza, aducĕnd pe Ciangăii din Bucovina şi Moldova în „patria mamă" şi i-a resfirat prin tóte părţile ţĕrii, împărţindu-le pĕmênt şi împărtăşindu-i cu sumedeniă de favorurĭ şi privilegii, numai ca sĕ facă din ei „cetăţenĭ maghiarĭ" şi „patrioţĭ", înmulţind pe calea acéstă numĕrul Maghiarilor. Scim cât de prost a succes acéstă încercare şi cum bieţii Ciangăi, flămânḑĭ şi goi, au luat érăşĭ lumea 'n cap şi s'au dus cum au venit.

S'au făcut apoi încercărĭ cu colonisarea Săcuilor în Câmpiă, printre Românĭ. Li-s'au împărţit pĕmênturĭ şi fel de fel de favorurĭ li-s'au făcut, dér nicĭ acésta n'a succes. Săcuii n'au putut ţiné piept cu nevoile ḑilnice, comoḑĭ şi leneşĭ şi absolut incapabilĭ, au început sĕ ia şi ei tălpăşiţa, dând de ruşine pe patronii şi protectorii lor dela putere.

Tot aşa au „succes" şi încercările făcute din iniţiativă privată, şi s'a dovedit în urmă, că politica de *maghiarisare* pe calea colonisărilor nu va ajunge curênd la liman cu tóte stăruinţele marĭ ce se fac.

Dér cum Ungurii sunt dela fire încăpăţinaţĭ şi ardêndu-i la călcâe de a face şi din pietri Ungurĭ, firul acestei politice trebue cu orĭ-ce preţ continuat. Acum însĕ mai mult ca orĭ şi când statul vré sĕ ia în mâna lui cestiunea colonisărilor. Spre scopul acesta s'a întrunit alaltăerĭ în Budapesta o anchetă convocată de guvern, care îşĭ ţine şedinţele în sala de consilii a ministeriului de agricultură. Din discusiunile ce au urmat alaltăerĭ în acéstă anchetă, un lucru reiese clar: colonisările sĕ se facă din iniţiativa statului şi sub auspiciile guvernului, căcĭ numai statul póte sĕ garanteze o bună reuşită a lor. Toţĭ oratorii anchetei au accentuat necesitatea acéstă. Încât statul n'ar puté sĕ ajungă la resultate practice şi grabnice, s'a avisat la modul de procedere propus de groful Karolyi, ca în ţinuturile locuite de *naţionalităţĭ* sĕ fiă colonisaţĭ proprietarĭ maghiarĭ, în jurul cărora sĕ se stringă esistenţe aduse de pe Alföld şi din alte părţĭ ale Ungariei. Aceştia sĕ creeze familii maghiare, carĭ cu timpul sĕ contopéscă familiile nemaghiare, adecă sĕ le maghiariseze. Un singur membru al anchetei s'a aflat, care a combătut acest mod de colonisare, ḑicênd, că Ungurul din Alföld nu póte sĕ se găséscă acasă în Ardeal.

Cestiunea colonisărilor preocupă viu şi gazetele unguresci. Numai de curênd o fóie guvernamentală unguréscă din Pesta a publicat un articul în cestiunea colonisărilor ḑicênd, că statul trebue sĕ nisuéscă la crearea unei clase mijlocii maghiare în *ţinuturile locuite de naţionalităţĭ*, care clasă de Maghiarĭ va avé, firesce, misiunea de a contopi pe cei de altă limbă în căldarea maghiarismului.

Nu ne spăriăm prea tare de nisuinţele şi pornirile acestea duşmănóse nouĕ, va fi însĕ bine, ca ómenii noştri chemaţĭ sĕ se gândéscă cu o oră mai curênd la mijlócele de combatere a acestor încercărĭ ale duşmanilor noştri.

Acésta ar fi cu atât mai necesar, cu cât din desbaterile anchetei din Budapesta vedem, că atât guvernul cât şi toţĭ diriguitorii politicei de colonisare se unesc în pĕrerea, că *cestiunea colonisărilor este în Ardeal o cestiune curat politică.*

Rĕsboiul dintre Burĭ şi Englesĭ.

Au trecut deja trei lunĭ de când Transvaalul a declarat rĕsboiu Angliei. De atuncĭ şi până adĭ Burii au făcut adevĕrate minunĭ, décă vom avé în vedere numĕrul lor neînsemnat faţă cu puternica Angliă.

Burii au bătut pe Englesĭ la *Glencoe* şi la *Dundee* şi curênd au silit armata lui White sĕ se retragă în *Ladysmith*, prin ceea-ce Burilor din Transvaal şi Oranje li-s'a făcut cu putinţă a-şĭ uni puterile şi a combate astfel uniţĭ pe inimic. Asta în partea rĕsăriténă a teatrului de rĕsboiŭ.

In partea apuséná Burii au asediat oraşele *Kimberley* şi *Mafeking*, şi după lupte norocóse, li-au succes a rescula pe Olandesii din ţéra Cap (colonia englesă). De atuncĭ ei au bătut pe Englesĭ la *Modder-River* şi *Maggersfontein*, apoi la *Stormberg* şi *Colesberg*, ér în urmă pe Buller l'au bă-

---

FOILETONUL „GAZ. TRANS".

Mângâere.

— Când stau cu tine de poveştĭ
Îmĭ pare viaţa mai uşóră...
Mai spune-mĭ, moşule, vre-un basm,
Că nóptea asta mĕ omóră.

Cuvêntul tĕu e mângâere
Cu câtă dragoste l'ascult!...
Ş'apoi e aşa de dulce viaţa
Din vremurile de demult.

Bĕtrânul gânditor şi blând
Aţiţă'n vatră un tăciune
Şi dă din umerĭ surîḑênd:
— „Da... écă nu sciu ce ţĭ-aşĭ spune"...

— Scii... aia moşule... povestea
Cu tînĕru fără noroc. . . . . .
. . . .
Ş'înduioşaţĭ cădem pe gândurĭ
Cu ochii pironiţĭ la foc.

O linişte... ca de mormênt
Domnesce acum în casa asta...
E mieḑul nopţii... şi-a pustiu
Se clatină de vênt ferêstra.

Bĕtrânu 'ncepe — „A fost odată"...
Şi cum l'ascult privind la foc
In inimă 'mĭ-adórme dulce
Un tênĕr fără de noroc.

Sân-Petreanul.

Burii în Africa de méḑă-ḑi.

(Urmare).

Ţéra Burilor dintre Oranje şi Limpopo, este o ţéră muntósă, care se ridică la 1300—1600 metri peste suprafaţa mării, şi-i face posibil şi Europeanului, cu tótă situaţia ei subtropică (între gradul 22 şi 31 lat sud.) de a locui şi a munci acolo. O parte a ţĕrii este traversată de-alungul şi de-a latul de ape, rîurĭ, văi, carĭ fac ca pămêntul sĕ pótă produce grâne; pe unde nu's ape, se póte totuşĭ purta economiă de vite. Mineralii s'arată pretutindenĭ în belşug; cărbunĭ şi fer se scot pe la Pretoria, capitala Republicei sudafricane, care şi-a luat numele dela Andries Pretorius; în alte părţĭ se scóte aramă şi fer; aur se găsesce la Johannesburg, Lydenburg şi aprópe de Delagoabai; la Kimberley, în statul liber Oranje, se găsesc dela 1867 diamante, încă dela început s'a găsit o pétră de diamant de-o aşa mărime, încât a fost plătită cu 264,000 de francĭ.

Burii nu lăcomiau după pietrii scumpe şi aur; ei doriau numai sĕ pótă trăi neconturbaţĭ cu vechile lor deprinderĭ, şi descrierile, ce le avem despre ei, ne spun, că ei sunt aşa, cum erau strămoşii lor pe la 1700, încât sunt contra orĭ şi cărei schimbărĭ a modului lor de traiu. Spre a se aşeḑa Burul îşĭ alege un şes accidentat de 6000 până la 10,000 hectare estindere; el vine aici pe carul sĕu cu boi, pe care îşĭ aduce soţia, copiiĭ şi câteva unelte, cu boii şi cu o singură carte, biblia. Casa şi-o clădesce lângă un isvor, cam 10—15 chilometri depărtare dela vecinul sĕu cel mai apropiat; apoi pentru turmele sale îşĭ face o grădină, pe care o provede cu apă. Crescerea plantelor pe acest pĕmênt şi în acéstă climă este atât de puternică, încât Burul după până la cincĭ anĭ recoltéză portocale, lămâi, persecĭ, smochine şi strugurĭ. Un cuadrat de 50 până la 100 hectare se sémĕnă cu cucuruz (păpuşoiu) şi cu grâu. Turmele se înmulţesc şi îmbogăţesc astfel pe posesorul lor, fără ca sĕ trebue sĕ-şĭ dea vr'o silinţă deosebită. Décă Burul nisuesce la mai mult, atuncĭ mai adauge la economia sa şi cultivarea struţilor, a căror pene se cumpĕră bine în Capstadt şi Port Elisabeth, de unde merg la Londra şi Paris, la Berlin şi Viena, la Roma şi Petersburg, spre a împodobi pălăriile damelor europene. Un struţ îi aduce Burului pe an la vr'o 1200 de francĭ, de-órece un funt de pene costă până la 1920 de francĭ. De aceea cel ce omóră un struţ sĕu strică un cuib de struţ, se pedepsesce cu 1200 de francĭ amendă.

Astfel trăiesce Burul. El nu e bogat după ideile europene; dér pentru trebuinţele lui are de regulă prea destul. Décă fiiĭ şi ficele lui devin marĭ, se căsĕtoresc; pentru fie-care familiă nouă se clădesce o locuinţă, în depărtare de câteva loviturĭ de puşcă dela casa părintéscă, şi se mai iau câteva hectare mai mult în cultivare. Burul e căpetenia acestei familii, ce mereu se înmulţesce şi care încet, încet formeză un sătuleţ. In jurul Burului şi a soţiei sale se

tut straşnic la *Colenso* lângă rîul Tugela.

Aicĭ, la rîul Tugela, se aştéptă ḑi de ḑi evenimente însemnate. Cam de o sĕptĕmână se anunţă, că de-a-lungul rîului Tugela s'au început lupte decisive între Burĭ şi Englesĭ. Se ḑicea mai erĭ alaltăerĭ, că Buller a ocupat la Tugela posiţia Potgiertes-Drift şi că Englesii au făcut la Springfield o încercare de a trece rîul.

Scirile acestea au neliniştit fórte mult pe cei din Londra, de óre-ce în faţa posiţiunei Potgiertes-Drift stă Cvartzkop, cea mai bine întărită posiţiă de luptă a Burilor. E fórte probabil, că aicĭ a fost o mare ciocnire între cei doi inimicĭ, despre decursul căreia lipsesc rapórtele. La Londra se scie însĕ atâta, că la Sprigfield, respective la Cvartzkop a fost ḑilele trecute o vehementă luptă de artileriă şi că bubuiturile de tunurĭ s'au auḑit până la Pietermaritzburg. De aicĭ se vede, că Burii îşĭ încordéză tóte puterile, de a face Englesilor cu neputinţă trecerea peste rîul Tugela, şi cum censura englesă e fórte rigorósă, n'a fost lăsate până acum comunicărĭ de telegrame despre luptele acestea.

După o scire telegrafică însĕ cu data de Londra 19 Ianuarie, în capitala englesă ar fi mare bucuria, că *Englesilor li-au succes a trece rîul*. „*Daily Telegraph*“ ḑice, că generalul *Warren* a trecut rîul pe la Wagons-Drift cu tóte trupele lui şi în direcţiă de Spions-Kop a ocupat o posiţiă favorabilă.

Trecerea peste rîul Tugela a Englesilor a deşteptat la Londra cele mai aurii speranţe. Ḑiarele publică colóne întregĭ de telegrame şi publicul e transportat într'o adevĕvĕrată estasiare. Englesii încep deja sĕ vadă pe Waaren şi pe Buller dinaintea Ladysmithului, uitându-şĭ că trecerea rîului Tugela póte încă sĕ fiă fatală pentru ei. Sunt însĕ Englesĭ mai recĭ la cap, carĭ se tem, că Burii lăsând pe *Warren* şi *Litleton* sĕ trécă rîul, au voit numai sĕ le întindă o cursă, căcĭ altfel nu se póte închipui, de ce n'au rĕspuns la focurile de tunurĭ englese.

Ḑilele viitóre vor aduce de sigur lămurirĭ şi vor împrăscia negura, ce o acoperă teatrul rĕsboiului din Natal.

Bulgaria în fierbere.

O telegramă din Sofia, capitala Bulgariei, vestesce, că spiritele din principatul bulgar sunt de un timp încóce în cea mai mare agitaţiune şi fierbere.

Lucrul acesta inspiră îngrijirĭ mai ales monarchiei austro-ungare, fiind ea direct interesată în politica Orientului european. Agentul diplomatic austro-ungar din Sofia, br. *Call* a şi fost chemat urgent la Viena, tocmai pe când principele Ferdinand trimisese Ţarului Nicolae o telegramă de salutare din prilegiul aniversării a 27-a dela intrarea trupelor rusescĭ în Sofia când cu rĕsboiul ruso-româno-turc.

La tóte aceste se mai adauge, că cu ocasia felicitărilor de anul nou la curtea bulgară, principele Ferdinand a ḑis către un agent diplomatic strĕin, că *asupra Bulgariei se apropie norĭ grei de către Serbia.*

Foile bulgare caută acum tot felul de legătură între telegrama principelui şi cuvintele rostite amintitului agent politic, unele din ele ḑicênd, că aceste cuvinte ar fi o prevestire a evenimentelor marĭ viitóre, ce se vor desfăşura în Bulgaria. Se asigură anume, că Bulgaria stând în pragul proclamării ei de regat, Serbia ar privi cu ochĭ pismuitorĭ aceste.

Ceea-ce însĕ face ca spiritele în Bulgaria se fiă la culme agitate, este faptul, că armata bulgară acum pe timp de iérnă când munţii şi văile Bulgariei sunt acoperite cu straturĭ gróse de zăpadă, stă gata de *manevre marĭ*. Acésta nu se póte esplica altfel, decât ca o pregătire a Bulgariei la marĭ şi însemnate schimbărĭ.

ULTIME SCIRI.

Viena, 20 Ianuarie. Fóia oficială publică lista *noului ministeriu Körber.*

Berlin, 20 Ianuarie. In parlament a declarat secretarul de stat Büllow, că secuestrarea corăbiilor germane de către Englesĭ e nejustificată. El a protestat imediat şi a cerut liberarea corăbiilor, ceea-ce s'a şi întêmplat.

Berlin, 19 Ianuarie. „Berliner Tageblatt“ primesce din Londra scirea, că după telegrame private sosite la ministeriul engles de rĕsboiŭ, *liberarea Ladysmith-ului este fapt îndeplinit.*

Londra, 19 Ianuarie. Scirile sosite aicĭ despre liberarea Ladysmith-ului sunt considerate ca *premature*, deóre-ce liberarea trebue sĕ fiă premĕrsă de lupte seriόse.

Londra, 19 Ianuarie. Agenţa „Reuter“ primesce din Potgiertes-Drift scirea, că Englesii au plecat Miercurĭ din Frère şi Chieveley spre Ladysmith. Ei au ocupat Springfield. Buller a dat un apel şi un ordin de ḑi, în care ḑice: „*Mergem spre liberarea Ladysmith-ului. O retragere nu esistă*“.

Pe aḑĭ se aştéptă lupta cea mare avisată de ḑiare.

Se vestesce oficios, că în decursul sĕptĕmânei viitóre vor fi trimise la Africa sudică 72 tunurĭ, 3710 soldaţĭ şi 2210 cai pentru artileriă.

Londra, 19 Ianuarie. Burii au fost formal surprinşĭ de apariţia Englesilor dincolo de rîu. Englesii au vĕḑut câte-va lagĕre pe înălţimile din faţă, carĭ s'au pus în mişcare şi s'au retras în munţĭ. Au mai vĕḑut Englesii o mică trăsură, în care probabil, că se afla Joubert cu statul sĕu major. Ei se depărtau de pe colinele dela drépta. In fine Englesii au dat peste Burĭ de-alungul rîului, fórte bine întăriţĭ pe colinele, ce se întind spre Ladysmith. Burii au o a doua liniă de apĕrare pe un platou fortificat, care se întinde până la aripa drépta a Englesilor. Posiţiunea Burilor e fórte tare.

1 Ianuarie în Bucuresci.

Sâmbătă în 1 Ianuarie st. v. 1900 — după cum raportéză „Monit. Oficial“ — Regele Carol, însoţit de adjutantul sĕu de serviciu, a mers, în trăsură de gală, escortat de un escadron de gendarmĭ, la Metropoliă spre a asista la sf. slujbă cu ocasiunea începerei anului nou.

Pe strade până la Catedrală un numĕros public a salutat cu iubire şi respect pe Maj. Sa.

La intrarea în biserică, Regele fù întêmpinat de Metropolitul Primat, care 'I presentà Crucea şi Evangelia. Apoi începù serviciul divin, la care au fost de faţă: d-nii miniştri, d-nii preşedinţĭ şi vice-preşedinţĭ ai Corpurilor legiuitóre, mai mulţĭ d-nĭ senatorĭ şi deputaţĭ, primul-preşedinte şi procurorul-general al înaltei Curţĭ de casaţiune, preşedintele înaltei Curţĭ de compturĭ, alţĭ demnitarĭ ai Statului, primarul capitalei cu consiliul comunal, Camera de comerciŭ, precum şi oficerii generalĭ şi superiorĭ aflaţĭ în garnisónă.

După sf. liturgiă clerul înălţà rugă pentru Majestăţile Lor, principii moştenitorĭ şi întréga familiă regală.

Regele Carol eşind din biserică, trecù pe dinaintea frontului gardei de onóre, ce se afla aşeḑată în faţa bisericei, adresându-i tradiţionala urare: *La mulţĭ anĭ!* la care trupa rĕspunse prin strigăte de „*ura*“. Apoi primì defilarea.

După acésta, Regele, urmat de un numĕros stat-major, merse în apartamentele Mitropolitului Primat. Aci se aflau adunate tóte persónele, carĭ fuseseră faţă la ceremonia religiósă, spre a aduce Suveranului felicitărĭ de anul non.

I. P. S. S. *Metropolitul-Primat* rostì în numele clerului de Dumneḑeu păzitei Eparchii a Metropoliei Ungro-Vlahiei cu prilegiul înoirei anului o cuvêntare, în care ḑise:

„Urările, ce din tóte unghiurile Ţĕrei se îndréptă astăḑĭ către Majestatea Vóstră, sunt mărturisirile sincere ale unui popor adênc pătruns de marea înţelepciune a celui mai scump Suveran, care întrupéză în sine cele mai măreţe gândurĭ ale némului nostru românesc.

„Décă naţiunea nóstră mult iubită înregistréză în fiă-care an faptele măreţe sĕvîrşite de Majestatea Vóstră, cu privire la fericirea Ţĕrei în lăuntru şi respectarea şi înălţarea ei în afară, Biserica, care totdéuna a fost strîns unită cu Statul, nu mai puţin are de a mulţămi Majestăţei Vóstre cu tótă recunoscinţa, Inalta Oblăduire cu care acoperiţĭ tóte nisuinţele ei pentru mângăierea sufletéscă a filor sĕi“.

Implorà apoi dela ceriu sĕ-şĭ reverse binecuventarea sa sântă cu îmbelşugare asupra Majestăţii Sale şi a Ţĕrei mândrii:

„Sĕ trăiţĭ mulţĭ şi fericiţĭ anĭ, pentru binele Ţĕrei şi înflorirea Sântei nóstre Bisericĭ!

„Sĕ trăiască Majestatea Sa iubita nóstră Regină!

„Trăiască Alteţele Lor Regale Principii Moştenitorĭ cu scumpele odrasle, pe carĭ bunul Dumneḑeu sĕ-i păzéscă şi sĕ-i créscă pentru binele şi fericirea României!“

In numele miniştrilor a vorbit d. general *Manu*, ḑicênd:

„Sire, Călcând pragul noului an, sĕ uităm relele, carĭ au bântuit ţéra în anul 1899. Sĕ înălţăm rugile nóstre către Dumneḑeu; sĕ ne înviorăm speranţele către un viitor mai bun, şi sĕ urăm Majestăţei Vóstre, că în anul ce începe, prin belşugul ce Providenţa va dărui, sĕ stăpâniţĭ un popor înveselit şi o ţéră fericită.

„Sĕ trăiţĭ Majestatea Vóstră!

„Sĕ trăiască Regina nóstră mult iubită!

„Sĕ trăiască Dinastia română!“

Urmà apoi discursul d. C. *Olănescu* preşedintele Adunării deputaţilor, din care estragem următorul pasagiu:

„Munca, fără preget, ce în curs de 33 anĭ aţĭ pus, Sire, pentru ridicarea şi propăşirea némului românesc, a săpat adênc în inimele nóstre sentimentul de recunoscinţă, de devotament şi de dragoste către Majestatea Vóstră.“

In numele Senatului vorbì vice-preşedintele sĕu d. Th. *Văcărescu*, ḑicênd între altele:

„Cu credinţă, decĭ, şi cu nădejde în Dumneḑeu privim la veacul care vine şi la cele viitóre. Increderea nóstră este cu atât mai îndreptăţită, că noi scim, că avem un Cârmaciŭ inimos şi priceput, care în trei-ḑecĭ şi trei de anĭ a dat lumei doveḑĭ de strălucita lui cârmuire“.

Apoi a felicitat pe Maj. Sa d. C. E. *Schina*, primul preşedinte al înaltei Curţĭ de cassaţiă.

In fine a vorbit primarul Bucurescilor d. B. St. Delavrancea, ḑicênd:

„Sire, Seculul ce trecù, va sta în istoria nóstră ca „marele secol“ al Românilor. Acéstă mărire o datorim Majestăţei Vóstre. In rĕsboiŭ aţĭ creat ceea-ce timpurile de fericire nu pot sĕ creeze: mândria nóstră şi admiraţiunea celor-l'alţĭ de noi. In pace aţĭ creat ceea-ce rĕsbóiele nu pot sĕ sfărîme: consciinţa nóstră de noi înşi-ne şi credinţa celor-l'alţĭ, că suntem un popor harnic şi înţelept“....

---

adună diminéţa tótă céta filor şi nepoţilor şi toţĭ cântă împreună un psalm din bibliă; sosind séra, ei încheiă munca ḑilei c'o rugăciune comună. Ţinênd morţiş la obiceiurile vieţii şi la ideile religióse din timpurile de mai înainte, Burul nu simte dorinţa după o cultură mai înaltă şi cercul vederilor lui este mărginit; dér el are înclinarea şi priceperea de om practic şi printr'asta totuşĭ a devenit pionerul civilisaţiunei africane.

Pentru a-şĭ împlinì acéstă chiămare, Burii firesce aveau lipsă de numĕróse puterĭ de muncă în mĕsură mai mare, decât li-le putea suferì propria lor familiă. Sclavagiul era şi rĕmase, după textul clar al convenţiunei de Sand-River, desfiinţat. Burii însĕ luau la sine copiiĭ Negrilor, omorîţĭ în luptele ce le purtau cu ei, şi îi ţineau la sine, dându-le cele de lipsă pentru traiu, ca lucrătorĭ pe pămêntul lor. In cas de necesitate Burii, deşi nu plăteau nicĭ-decum bucuros simbriă, mai luau Negrii adulţĭ ca ḑilerĭ. In modul acesta ajunse cea mai mare parte a poporaţiunei indigene subjugată politicesce de pe teritoriul lor într'un raport de serviciu către ei, deşi indigenii la început îi întreceau cu numĕrul lor şi de cincĭ şi şése-orĭ. Incă la 1878 erau în Republica sud-africană 300,000 de Negri, Albĭ numai 40,000, pe când în statul Oranje ce-i drept, în acelaşĭ an, numĕrul Albilor era de 30,000, al Negrilor însĕ numai de 15,000.

Un scriitor engles, care a călĕtorit prin statele Burilor înainte cu vre-o douĕḑecĭ de anĭ, Anthony Trollope, face o descriere interesantă a moravurilor lor. Décă un Bur tinĕr vrè se se însóre, ḑice el, îşĭ face mai întâiu o listă a tuturor fetelor de măritat din împrejurime, pune şeaua pe cal şi începe sĕ peţéscă. Sosind la acea curte, pe care vrea s'o visiteze mai întâiu, descalecă si întră fără a ḑice un cuvênt, ţinênd în mână un borcan cu compot de prune şi o lumînare de céră. Acest limbagiu simbolic este îndată înţeles: borcanul e pentru mama, şi e tot-déuna primit; lumînarea e pentru fată şi aicĭ se mai înîntîmplă, ca sĕ fiă refusat, când apoi peţitorul încalecă érăşĭ iute şi alérgă mai departe. Décă însĕ e primită şi lumînarea, atuncĭ mama o aprinde, după aceea înfige un ac în lumînare, două séu trei degete mai în jos de muc; mĕsurând printr'asta tinerei părechĭ timpul pentru conversaţiunea hotărîtóre, şi apoi se retrage. Décă cei doi se înţeleg, firesce că timpul destinat le este prea scurt şi ei îşĭ ajută presărând puţină sare în lumînare, pentru ca flacăra sĕ scânteeze şi fitilul sĕ ardă mai încet.

Aceste sunt moravurĭ, ḑice Trollope, carĭ fără îndoiélă îşĭ au originea la ţĕrmul mărei nordice; acolo ele au fost póte uitate, pe când între Olandesii dela Vaal şi Oranje trăesc încă mai departe.

Copiiĭ Burilor trebue sĕ înveţe a ceti cel puţin atât ca sĕ pótă înţelege biblia. Fiindcă însĕ depărtările până la şcólă sunt prea marĭ, sunt învĕţătorĭ călĕtorĭ, carĭ străbat ţéra şi dau copiilor în intervale învĕţătura care este, ce-i drept, slăbuţă şi are adese-orĭ lipsă de reîmprospĕtare şi reîntregire. La Burii avuţĭ se întêmplă, că îşĭ iau câte-un instructor în casă, căruia îi dau 280 francĭ pe lună pe lângă locuinţă şi mâncare. In genere Burul nu prea e sociabil; când e vorba însĕ de a cerceta biserica, mai cu sémă la sĕrbătorile marĭ, depărtările nu mai numĕra nimic pentru el. In aceste sĕrbătorĭ merg cu sutele şi cu miile la Pretoria, Bloemfontein şi în celelalte oraşe. Aicĭ se vĕd atuncĭ tóte locurile libere pline de căruţele lor, şi ei aştéptă cu răbdare până le vine rêndul de-a auḑi predica şi de-a lua cuminecătura. Se întêmplă, ca preotul sĕ predice şi sĕ cuminece de repeţite-orĭ, fiind-că bisericele nu

M. S. Regele, la aceste felicitărĭ a rĕspuns:

„Veacul, care s'a închis, este epoca „cea mai strălucită a istoriei nóstre; pe „frunḍe care nicĭ vremurile, nicĭ vijeliile „nu le pot veşteji, cu litere de aur se va în„scrie: Renascerea şi neatêrnarea României „încununată cu laurĭ şi stropită prin sân„gele fiilor sĕi cei mai vitejĭ“.

„Cu mândriă şi adêncă recunoscinţă „sĕ privim dér trecutul şi sĕ ne amintim „de bĕtrâna generaţiă, care a închinat „viaţa şi munca sa, spre a sĕvêrşi acéstă „mare operă.“

„Din nenorocire însĕ sfîrşitul vea„cului, aşa de bogat în fapte însemnate, „ne lasă de moştenire o situaţiă fórte grea, „cu multă grijă şi perderĭ dureróse. Aceste „nĕcasurĭ, carĭ s'au grămădit asupra nóstră, „sunt ca o vestire trimisă de Cer, spre a „ne îndupleca încă mai mult, şi a ne arăta „că numai cu jertfe marĭ şi prin silinţele „şi unirea tuturor bărbaţilor însufleţiţĭ de „înalte aspiraţiunĭ şi de dragoste de patriă „se pot întêmpina primejdiile şi întări vii„torul, pe care se întinde un vĕl nepĕtrun„dĕtor“.

„Cu inima strînsă, însĕ plină de în„credere în Dumneḍeu, privesc anul care „începe, rugându-l sĕ păzéscă scumpul meu „popor şi se rĕspândéscă harurile sale asu„pra nóstră“.

„Cu acéstă dorinţă ferbinte vĕ mul„ţumesc din tot sufletul, pentru căldurósele „vóstre felicitări şi asigurările de dragoste „şi de credinţă, ce Ne aduceţĭ, şi pe carĭ „le-am primit astăḍĭ din tóte unghiurile „Ţerei, urându-vĕ anĭ mulţĭ şi fericiţĭ“.

Cuvintele Regelui au mişcat pe cei de faţă şi au fost acoperite cu repetate strigăte de: Trăiască Regele şi Regina! Trăiască Familia Regală!

La órele $12^1/_2$, M. S. Regele s'a întors la Palat.

SCIRILE ḌILEI.

— 6 (18) Ianuarie.

Serbarea S-lui Botez în Braşov s'a făcut în tóte bisericile române cu obicĭnuita solemnitate. Miliţia, în frunte cu corpul oficeresc, a asistat de asta-dată la serviciul divin dela biserica Sf. Adormirĭ din cetate. A slujit parochul local, d-l protopop Baiulescu, dimpreună cu d-l capelan militar gr. or. Nic. Fizeşanu. Biserica a fost îndesuită de lume, au fost de faţă şi representanţii corpului ofiţeresc de tóte armele, în frunte cu d-l comandant de brigadă, colonel Weyrich. De ambele părţĭ, de-a lungul bisericei, erau postaţĭ soldaţii, gradele inferióre, ce nu se aflau în serviciu. In decursul sf. liturgii a cântat frumos şi mişcător corul mixt condus de d-l prof. P. Dima (d-l dirigent musical G. Dima a condus în acelaşĭ timp corul dela biserica S-lui Nicolae). Onorurile militare le-a făcut o compania a Regimentului de infanteriă din loc Nr. 50 cu stégul şi musica, care era postată în piaţă. In decursul sfinţirei apei, armata a dat vre-o cincĭ salve de puscĭ, musica intonând „imnul poporal“. In piaţă, înafară de asistenţĭ, se adunase multă lume.

Averea statului şi coloniştii ciangăi. Din Becĭcherecul mare se scrie, că comunele Borcsa şi Baranyos din comitatul Torontal, carĭ sunt locuite de coloniştĭ ciangăi, au fost acusate, că ar fi usurpat pămênturĭ de ale erariului. Din causa acésta li-s'a intentat proces. Sfîrşitul însĕ a fost, că ministrul de agricultură a oferit *gratis* comunei Baranyos 1500, ér comunei Borcsa 1250 jugĕre de pămênt; pe lângă aceea *li-a iertat tóte restanţele ratelor neplătite*, ér comunei Bárányos i a mai dat voiă sĕ pótă rĕscumpăra pentru preţul de câte *16 flor. de jugĕr* şi alt pămênt dela erariu, înafară de cele 1500 jugĕre, ce li-s'au dat gratuit. — Étă, aşa scie guvernul unguresc sĕ ajutore pe ai sĕi din bunurile statului, susţinut din contribuţiile cetăţenilor în majoritate nemaghiarĭ!

Artistă română în Seghedin. Dumineca trecută societatea funcţionarilor din Seghedin a dat un matineu artistic, la care a avut un rol însemnat d-şóra Anuţa *Oniţiu*, fiica d-lui jude de tribunal Alexiu Oniţiu din Seghedin. Invitată a colabora la matineu, d-şóra Oniţiu s'a achitat de rolul sĕu într'un mod şi cu un succes, care a pus în uimire pe strĕinĭ. Ḍiarul maghiar „Szegedi Naplo“ dând sémă despre acest matineu, aduce elogii călduróse tinerei artiste române şi consacră debutului sĕu un pasagiŭ plin de laude. D-şóra Oniţiu a cântat din opera „Lucia“ şi din „Troubadour“ cu o voce de soprano curată, puternică şi captivătóre şi prin coloratura şi virtuositatea, cu care a esecutat ariile, a surprins publicul, care o asculta. La aplausele furtunóse şi în urma deselor rechiămărĭ, tînĕra cântăreţă a mai electrisat publicul şi cu un cântec tirolez.

Pentru rĕspândirea numerilor de Dumineca ai „Gaz. Trsns.“. Din partea d-lui Nicolae *Jugănar*, din Turcheş, lângă Braşov, ni-s'au trimis 2 fl., ca abonament gratuit pe un an la numerii de Dumineca. In numele persónei ajutorate mulţumim dăruitorului.

Corpurile legiuitóre române se redeschid Lunĭ 10 Ianuarie v. In primele ḍile se vor lua în discuţiă modificarea legei asupra taxelor de timbru şi înregistrare, aceea a căilor ferate de interes local, legea pentru organisarea ministerului de domenii, legea telegrafo-poştală, aceea pentru căsĕtoriile ofiţerilor, etc. Dintre legile propuse din iniţiativă parlamentară, va fi depusă de urgenţă la ordinea ḍilei aceea, prin care se prevĕd pedepse în contra acelor, carĭ speculéză cu obiectele de prima necesitate.

Bobotéza în Bucurescĭ. Ca de obiceiŭ, s'a serbat Boboteaza în capitală română cu mare pompă. La órele 11 dim. s'a sĕvîrşit sfinţirea apelor, la pavilionul de pe cheiul Dêmboviţei, de către Mitropolitul Primat cu clerul mitropolitan, în Presenţa M. S. Regelui, înconjurat de Casa Sa civilă şi militară. La acéstă ceremoniă au asistat d-nii miniştrii, d-nii preşedinţĭ şi membrii ai Corpurilor legiuitóre şi tóte autorităţile civile şi militare din capitală. In momentul când I. P. S. Mitropolitul Primat a pus Sfînta cruce în apă, tunurile de pe dealul Spirei şi-au dat obicĭnuitele salve. După sĕvîrşirea rugăciunilor, M. S. Regele, înconjurat de statele majore, a primit defilarea trupelor în faţa pavilionului ceremoniei.

Efectele zăpeḍii în România. Din causa enormei cantităţĭ de zăpadă, ce a căḍut la câmp, prin barierele capitalei Bucurescĭ n'au trecut, de trei patru ḍile, nicĭ chiar trecĕtorĭ. In deosebĭ. bariera Călăraşilor e îngropată de zăpadă. Mai mulţĭ guarḍĭ comunalĭ au fost trimişĭ, cu lopeţĭ, sĕ facă pe cât e cu putinţă, pârtii. Pe stradele mai principale, cu tóte, că ḍilnic lucréză ómenii primăriei la ridicarea zăpeḍii, sunt încă troiane de înălţimĭ considerabile. In mahalalele cele mai îndepărtate, zăpada e îngrămădită în cantităţĭ enorme prin curţile locuitorilor. Un pericol, ce ameninţă pe mărginaşii capitalei, e dĕrîmarea acoperişurilor caselor, în carĭ locuesc. Intr'adevĕr, fórte multe locuinţe construite slab, din pricina enormei cantităţĭ ameninţă a se dĕrîma. Pentru-ca oraşul sĕ fiă curăţit cât se póte de repede, primăria capitalei a intervenit pe lângă ministerul de rĕsboiŭ, rugându-l sĕ-i pue la disposiţiă soldaţĭ şi furgóne. O pagubă însemnată din causa zăpeḍei sufere şi societatea tramwaiurilor, carĭ nu circulă de aprópe o sĕptĕmână. Sunt marĭ temerĭ de inundaţii, mai ales acum când timpul s'a îndulcit. Pretutindenĭ câmpiile sunt acoperite cu un strat fórte gros de zăpadă. Décă acéstă zăpadă se va puté menţine până la primăvară, atuncĭ semănăturile vor scăpa de îngheţ, şi de sigur vom avé o frumósă recoltă la vara viitóre.

Pentru masa studenţilor dela şcólele medii şi superióre din Braşov au întrat următórele contribuirĭ:

a) In loc de felicitărĭ de anul nou: Dr. I. Bunea profesor, Braşov, *4 cor.*, Iosif Puşcariu advocat, Braşov, *20 corone*, George Dudulescu, preot în Miersig (Bihor) *3 cor.*

b) Dómna **Eugenia vĕd. I. Paraschiv nasc. Mihali** din Sas-Sebeş, întru pomenirea regretatului ei consoţ Ioan Paraschiv fost subjude reg. în Sas-Sebeş şi a fiilor sĕi Gregoriu şi Ana, a contribuit ***50 corone*** pentru masa studenţilor.

Direcţiunea şcólelor îşĭ esprimă cele mai vii mulţămite pentru aceste nobile şi piose darurĭ.

Principele Nichita în Viena. Din *Cetinje*, capitala Muntenegrului, se anunţă, că principele Nichita va merge pe la mijlocul lunei Februarie la Viena. Scopul călĕtoriei lui se ḍice a fi clarificarea cestiunei raporturilor postale între monarchiă şi Muntenegru, din care causă monarchia s'a înstrĕinat mult de Muntenegru. Se crede, că regele Umberto al Italiei a stăruit pe lângă principe sĕ facă acéstă călĕtoriă, deórece regelui italian îi cade greu, ca un aliat al sĕu sĕ stea rĕu cu tatăl viitórei regine a Italiei. (Se scie, că principele moştenitor italian a luat în căsĕtoriă pe una din fiicele principelui Nichita.)

Croaţii şi Burii. In şedinţa dela 16 Ian. n. a dietei din Agram deputatul croat *Zenjavicĭ* a făcut propunerea, ca dieta sĕ trimită Burilor o telegramă de felicitare şi încurgiare. Zenjavicĭ şi-a motivat propunerea printr'o vorbire mai lungă, în care a ḍis între altele, că în esemplul Burilor el vede un îndemn, ca *Croaţii sĕ scurture jugul maghiar*. In tonul acesta a continuat el discursul, până când preşedintele i-a retras cuvêntul. Banul croat *Khuen Hedervary* a protestat în contra propunerii, care în urmă s'a dat comisiunei de petiţiunĭ, ca sĕ vină cu raport asupra ei.

Pămênt arabil de arendat în Dobrogea. In comuna Toxof, plasa Babadag judeţul Tulcea, sunt de arendat 150 hectare pămênt arabil, cu preferinţă pentru oierit — Socotind 10—15 oi pe hectar, à 2 lei pe an pentru óie, se póte arenda cu 20—30 lei hectarul pe an. — A se adresa la Administratia „Gazetei Transilvaniei“ în Braşov.

Albumul uniformelor armatei române. S'a luat iniţiativa pentru formarea unui album al uniformelor armatei române. Comitetul e compus din d-l general Bengescu, preşedinte, d-l medic de corp de armată Dr. Demostene, d-l colonel Culcer, d-l intendent Ciuflea şi domnii coloneli Vasilie Năsturel, Pontbriant, Boerescu, 'Cica şi Iannescu. Proiectul prevede a se da aprópe 50 de tablourĭ representând pe M. S. R. Carol, pe Principele Ferdinand, ofiţerii generalĭ, superiorĭ şi uniformele de trupă. Tablourile vor fi în colorĭ. Mai prevede deosebit mai multe tablourĭ în colorĭ, unde se schiţéză diferitele fase prin carĭ au trecut uniformele armatei române din timpurile cele mai vechĭ şi până astăḍĭ. Albumul va mai fi ilustrat cu scene din rĕsboiul independenţei şi din istoria rĕsbóielor armatei române. Acest album important se lucréză în vederea esposiţiei din Paris.

Ḍiar german în Bucurescĭ. Dela anul nou apare în Bucurescĭ un nou ḍiar german, „*Bukarester Zeitung*“, în editura F. Göbl Fii. Ḍiarul se presentă şi din punct de vedere technic fórte bine. Nota lui naţională românéscă, ḍice „Rom. Jun.“, îl face simpatic României.

O visită a studenţilor germanĭ. In curênd va sosi în Bucurescĭ o mare delegaţiune a studenţimei universitare din Germania. E vorba, precum scrie „*Bukarester Zeitung*“, că vor veni 1000—1500 de studenţĭ germanĭ spre a face o visită studenţimei române universitare. D-l prof. univ. Gr. Tocilescu şi d-l M. W. Schroff, publicist în Bucurescĭ, se ocupă de acésta. In orĭ-ce cas, ar fi o mare onóre pentru tinerimea şi Capitala nóstră, ḍice „Rom. Jun.“, ca un numĕr atât de însemnat al tinerimei universitare germane sĕ ne visiteze.

Victimele industriei în Germania. In timpul mai nou prin desvoltarea industriei şi înmulţirea fabricelor etc. se ivesc din an în an tot mai multe accidente şi casurĭ de nenorocire a lucrătorilor. Victimele industriei în Germania se urcă anual la cifra de 8000 de morţĭ şi 85,000 de răniţĭ. Numĕrul răniţilor din rĕsboiul acesta industrial este mai mare în fiă-care an, decât a fost numĕrul răniţilor din rĕsboiul franco german dela 1870.

Transport de vite în Italia. Un consorţiu anglo-italian a deschis în Italia un debuşeu vitelor din România. Deja s'au făcut două transporturĭ marĭ din ţéră pe vapórele regiei române.

Confiscare de arme fără despăgubire. Legaţiunea română din Constantinopol a făcut cunoscut ministerului de esterne din Bucurescĭ, că în urma unei hotărîrĭ a sublimei Porţĭ, s'a decis; că orĭ de câte orĭ se vor confisca arme a căror importaţiă e interḍisă în Turcia, guvernul otoman nu va mai plăti destinatarilor valórea în banĭ a armelor confiscate.

Temerĭ de esundarea Dunărei. Ḍiarul „Galaţii“ scrie următórele: Marele omĕt căḍut prin Ungaria, Austria şi sudul Germaniei, în urma moinei, a început a-se topi. Tóte apele provenite din topirea zăpeḍii se scurg în Dunăre. Marele fluviu a început sĕ vie furios şi sĕ deborḍeze prin locurile jóse, inundând sate şi oraşe situate pe ţĕrmurile sale jóse. Apa mare a trecut deja pe teritoriul nostru. Telegrame particulare ne vestesc, că oraşele Calafat, Corabia, Islaz şi parte din oraşul Turnu-Măgurele sunt deja înundate de apele revĕrsate.

---

pot cuprinde dintr'odată séu de douĕ-orĭ marea mulţime a celor veniţĭ la oraş.

Tot cercul cugetării Burilor e cuprins de ideile biblice. Aceste au influinţat, cum am arătat, asupra lor şi atuncĭ când s'au hotărît a emigra din colonia Cap, — emigrare care se numesce în limba lor olandesă, dela cuvêntul *trekken* (= a pleca), *Grooten trek*. „marea emigrare“. Acum nu mai putea fi vorba de o primire pacĭnică de către indigenĭ, cum o întêmpinaseră mai înainte unii Burĭ în secolul al 17-lea şi 18-lea, căcĭ acuma străbăteau ţinuturile în cete marĭ şi nu mai aveau de lucru cu Hotentoţii, ci cu Cafrii rĕsboinicĭ.

Moselikatse, înfricoşatul rege al Matabelilor setoşĭ de sânge, li-se părea atuncĭ Burilor ca unul din acei principĭ ai Philisteilor, în contra cărora odinióră aveau sĕ lupte Jidovii, când au năvălit în Canaan. Burii îl bătură în cele din urmă şi stêrpiră în cea mai mare parte poporul sĕu, la méḍă-ḍi dela Limpopo; ei se provocau la acel pasagiu al bibliei, unde Dumneḍeu ḍice către Moise: „décă vĕ apropiaţĭ de o cetate, luptaţĭ în contra ei“. Ei îşĭ propuseră a nimicì aicĭ pe idolatri, cum făcù acésta Moise şi Iosua la Iordan. Idolatrii inse erau în ochii lor — ca şi în aceia ai părinţilor lor dela 1600 şi 1700 — şi aderenţii Papei. Ei eschiseră pe orĭ-ce romano-catolic dela orĭ-ce putinţă de a dobêndì drepturĭ politice în statul lor şi cu bănuelĭ şi neîncredere priveau ei în genere la toţĭ strĕinii, dela carĭ, după părerea lor, puţin bine le putea venì. Nicĭ chiar lui Livingstone nu i-au permis sĕ se aşeḍe pentru durată între ei, fiind-că era amicul căpeteniei Secheli, pe care Burii îl învinuiau, că dă scut hoţilor. In vechiul testament nu se cetea nimic despre aceea, că Evreii ar fi voit sĕ convêrtéscă la religia lor pe indigenĭ.

De aceea toţĭ misionarii erau înaintea Burilor numai nisce ómenĭ, carĭ luară partea păgânilor în contra creştinilor; ei nu se 'ncredeau în misionarĭ şi aducerea aminte de păţăniile, de carĭ am vorbit mai înainte, lasă sĕ se pricépă cel puţin de ce urau pe misionarĭ.

(Va urma.)

Apele vin repede şi se revarsă cu o iuţélă uimitóre. Orăşelul Islaz se află cu totul sub apă. In partea din vale a oraşului Turnu-Măgurele locuitorii au fost puşĭ pe fugă de furia apelor şi nu şĭ-au putut salva nimic, decât viaţa. Cu iuţéla, cu care vine, mâne, probabil la nópte, apa mare va fi ajuns la Galaţĭ. Satul Azaclău de peste Dunăre este în pericol de-a fi inundat. Partea din vale a Galaţilor şi mai cu sémă Bădălanii asemenea. Digul construit, după catastrofa dela 1897, apĕră oraşul contra apelor Brateşului, nu însĕ şi contra acelor ale Dunării.

Efectele secetei în Dobrogea. Efectele desastruóse ale secetei de astă-vară se resimt — dice „Timpul“ — adĭ mai mult decât orĭ-unde în districtele Dobrogei. In unele părţĭ ale acestei provincii miseria e într'adevĕr îngrijitóre. Astfel, în oraşul Medjidia cea mai mare parte a populaţiunei, atât creştine cât şi musulmane, se găsesce într'o estremă lipsă, pe timpul unei iernĭ atât de aspre, ca acésta, prin care trecem. In faţa acestei situaţiunĭ, d-l Stan Sorescu, primarul oraşului, a făcut apel la caritatea publică, deschidênd liste de subscripţie, organisând o serie de conferinţe publice şi un bal în scopul de a-se aduna mijlóce şi a se veni în ajutor populaţiunei sĕrace de ambele religiunĭ. Resultatul e din cele mai îmbucurătóre: s'au strîns până acum aprópe 2500 de lei, cu carĭ s'au cumpĕrat 15.000 kgr. de porumb şi s'au distribuit celor lipsiţĭ de mijlóce. De-semenea li-s'au dat şi ajutóre în banĭ pentru a-şĭ cumpăra carne, verdeţurĭ, lemne, etc. Cu chipul acesta s'au alinat suferinţele atâtor familii în miserie, şi acésta tocmai pe timpul sĕrbătorilor de Crăciun, anul nou şi Ramazan.

Servitorii în oraşele României. In cursul trimestrului Octomvre 1898, resultă, după o statistică, că totalul servitorilor angajaţĭ în oraşele României a fost de 6.106, dintre carĭ 2.789 bărbaţĭ şi 3.317 femei. Bine înţeles, aceştia sunt *servitorii angajaţĭ prin biurourile respective.* Din totalul servitorilor, numai 2.944 au fost de naţionalitate română, ér ceilalţĭ de alte naţionalităţĭ.

Statuă de aur. Printre minunăţiile, pe carĭ le vor trimite Americanii la esposiţia din Paris, ci că va fi şi o statuă colosală de aur masiv, representând pe actualul preşedinte al Statelor-Unite, Mac Kinley. Ea va fi înaltă de 7 picióre, va representa o valóre de 6 milióne francĭ şi va fi esecutată de sculptorul Higby, căruia statul Montana i-a comandat acum câţĭ-va anĭ, pentru esposiţia din Chicago, copia statuei „Justiţiei“ în argint. Cheltuelile intreprinderii vor fi purtate de „Sindicatul milionarilor din statele de Est“. Statua va fi păzită diua şi nóptea, ca sĕ fiă ferită de atingerĭ — nepoftite.

„Zastava“, unul din cele mai de frunte diare naţionale sêrbescĭ, care apărea până acum numai de 3 orĭ la sĕptĕmână, apare dela 1 (13) Ianuarie în fiă-care di. „*Zastava*“, care apare în *Novi Sad* (Neoplanta) a întrat în al 35-lea an al esistenţei sale.

Suboficerĭ jidanĭ în armata ruséscă. Inainte cu 15 anĭ, în 1885, printr'un ucaz al Ţarului se oprise numirea Jidanilor, carĭ servesc în armată, ca suboficerĭ. Ţarul de astădĭ Nicolae II însĕ, după cum se vestesce acum din Petersburg, a sistat acéstă oprire, aşa, că în viitor vor puté fi şi suboficerĭ jidanĭ în armata rusésca.

In trei dile la America. — Din New-York vine interesanta scire, că un inginer american a inventat o ast-fel de corabiă, cu care se póte face în trei dile drumul din Europa la America. Corabia acésta, la care lucréză în Fabrica din New-Port, va avé formă de cilindru şi va merge în liniă spirală, aşa că partea esternă se va învîrti în jurul sĕu, ér cea internă va rĕmânea nemişcată. Décă se va realisa invenţia, se vor face marĭ schimbărĭ în relaţiunile de comunicaţiune ale secolului XX.

Mişcarea tinerilor turcĭ. Diarele din Viena anunţă, că tinerii turcĭ fondéză în Viena un diar spre a se lupta în contra actualei situaţii din Turcia. O telegramă din Paris spune, că Mahmud-paşa, cumnatul Sultanului, şi faimosul şef al tinerilor turcĭ, Achmed Riza-bey, au presidat o numérósă întrunire de tinerĭ turcĭ, ţinênd discursurĭ violente în contra Sultanului, pe care l'au calificat de despot. S'a hotărît mărirea agitaţiunei în strĕinătate. Diarele vieneze mai publică o telegramă din Constantinopol, în care se spune, că în capitala Turciei s'au luat marĭ precauţiunĭ pentru serbarea Ramazanului, de óre-ce Sultanul a primit numĕróse scrisorĭ ameninţătóre cu mórte.

Musica orănéscă va concerta mâne, Dumineca, în salonul otelului Europa. Din programul variat al concertului amintim piesa „Fantasiă română“ de Caudella. Inceputul concertului la $7 \frac{1}{2}$ óre séra. Intrarea 60 banĭ (30 cr.)

Vistavoiul Marcu, comedie, care s'a jucat de mulţĭ diletanţĭ, a primit o continuare sub numele: *Marcu 'n satu sĕu* şi se va publica în o broşură întitulată: Trei cu trei cu încă două alţe comedii tot în 3 acte. Se póte comanda la librăria Gabony & Comp. Braşov cu o simplă cartă postală. Espedarea se face din partea editurei franco de port cu rambursă de *câte 2 coróne* de broşură.

Agentură şi bibliotecă în Dêrste.

Braşov, în 19 Ian. n.

Dumineca, a doua di de Anul nou, poporul din comuna Dêrste, lângă Braşov, avù o di de mare bucuriă. Mulţămită sprijinului, de care comitetul despărţĕmêntului braşovean al Asociaţiunei s'a bucurat din partea publicului, atât prin dăruirea de cărţĭ şi alte contribuirĭ făcute în favorul bibliotecilor, cât şi mai vêrtos prin considerabilul ajutor, ce 'i s'a dat cu ocasiunea teatrului de diletanţĭ, arangiat în favorul bibliotecilor poporale în tómna anului 1898 la nobila iniţiativă a D-nei *Elena A. Mureşianu*, — comitetul despărţĕmêntului a putut sĕ înmulţéscă numĕrul bibliotecilor sale până la *dece.*

Acéstă a decea bibliotecă s'a înaugurat Dumineca trecută în Dêrste şi de-odată s'a constituit şi o nouă agentură a Asociaţiunei. Ca representanţĭ din partea comitetului au fost trimişĭ preşedintele acestuia, d-l Andreiŭ Bârseanu, şi vice-preşed. Gr. Maior, carĭ fură însoţiţĭ de d-na Bârseanu, soţia preşedintelui, cu d-nii profesorĭ Ioan C. Panţu şi Dionisie Făgărăşianu.

Ajunşĭ la Dêrste pe la órele 3 d. a., spre mai marea nóstră surprindere furăm întimpinaţĭ de mulţime de popor, bărbaţĭ, femei, bĕtrânĭ şi tinerĭ, în frunte cu preotul lor d-l Ión Broju. Când ne deterăm jos din tren, mulţimea, ca la vre-o 200 de ómenĭ înşiraţĭ în lungul drumului, isbucnì în urărĭ de „Sĕ trăéscă“, apoi preotul Broju bineventà pe óspeţĭ printr'o vorbire căldurósă, ér preşedintele Bârseanu rĕspunse mulţumind cu aceeaşi căldură. Poporul aclamà însufleţit pe vorbitorĭ.

De aci furăm conduşĭ direct la şcólă, unde o nouă surprindere ne aştepta. Frontispiciul şcólei era împodobit frumos cu verdéţă, ér la întrarea în curte am fost întimpinaţĭ de elevii şi elevele şcolare, în frunte cu învĕţătorul, d-l Daniil Martin. Ei ne întimpinară cu urărĭ, formând spalir dela pórtă până la întrarea în şcólă.

Şcóla pe dinafară era împodobită cu bradĭ; la una dintre uşĭ se afla inscripţiunea: „*Bine aţĭ venit*“, ér la cealaltă „*An nou fericit*“, ambele lucrate din vedétă cu multă dibăciă. Inlăuntru păreţii spaţiósei sale erau de-asemenea decoraţĭ cu ghirlande, ér în frunte, la spatele mesei destinate pentru óspeţĭ, era biblioteca. Acésta cu deosebire era împodobită cu florĭ şi cu ghirlande frumóse de brad, ér de-asupra o cunună avênd la mijloc inscripţia: „*Lumina lui Christos luminéză tuturor. — 1900*“. După cum am aflat, meritul principal pentru aceste decoraţiunĭ este al d-lui învĕţător D. Martin.

După ce poporul de ambe sexe, — atât de numĕros, încât nu mai încăpea în sală, — se linişti, luà cuvêntul preşedintele, d-l Andreiŭ *Bârseanu*, şi printr'un discurs avêntat arătà scopul venirei delegaţilor în comună, accentuând în special necesitatea convenirei cărturarilor cu poporul; vorbì mai pe larg despre însemnătatea bibliotecilor şi terminà mulţumind pentru buna primire.

Se făcù apoi constituirea Agenturei Asociatiunei, care însĕ n'a durat mult, căcĭ alegerile s'au făcut cu unanimitate. Preşedinte a fost ales d-l Ión *Broju*, capelan şi învĕţător; bibliotecar Daniile *Martin*, învĕţător: cassar Constantin I. *Marcăs*; controlorĭ: Alexe St. *Barbu* şi Alexe B. *Aldulea* (unul lângă bibliotecar, al doilea lângă cassar).

Urmà predarea bibliotecei, care se făcù prin d-l Gr. *Maior*. Işĭ esprimà şi dênsul bucuria, că de astă-dată a venit în mijlocul poporului nu pentru ca sĕ *ia*, ci pentru ca sĕ *dea.* Ceea ce 'i se dă adĭ din partea comitetului despărţĕmêntului nostru este un sóre mândru şi frumos, ale căruia raze încăldesc inimile şi luminéză minţile. Sórele e biblioteca, ér razele sale sunt cărţile din ea, în carĭ cetitorii vor găsì poveţe preţióse şi sfaturĭ nepreţuite, ce îi vor călăuzì în căile vieţei şi-i vor duce cu paşĭ sigurĭ la progres. Cetì apoi instrucţiunile privitóre la administrarea bibliotecei şi terminà îndemnând pe popor sĕ observe strict regulamentul, căcĭ fără ordine nu póte fi înaintare.

Cu acestea partea strict oficială s'a terminat.

Urmà acum *o producţiune musicală-declamatorică* cu elevĭ şi eleve ale şcólei de repetiţiă şi cu adulţĭ, conduşĭ de zelosul preot Ioan Broju, care e tot-odată şi învĕţător. Programa a fost cât se póte de bine alésă şi tot atât de bine şi esecutată. Intâiu s'a esecutat colinda: „O ce veste minunată“ în trei vocĭ, apoi nisce declamaţiunĭ bine alese, esecutate de tinerii Ion I. Tampa, St. Muscal şi Ion Tugaciu. Urmà un admirabil marş naţional macedonean, „*Părintésca demêndare*“, al cărei text mişcător s'a publicat şi într'unul din numerii trecuţĭ de Dumineca ai „Gazetei“. Acest cântec a plăcut peste mĕsură şi s'a cerut repetarea lui. D-l Broju, care a instruit şi condus tinerimea, fù călduros aplaudat şi felicitat.

Inainte de despărţire, venerabilul paroch, d-l Toma Bârseanu, aduse prin câteva cuvinte bine simţite mulţumită delegaţilor şi óspeţilor. Era tocmai sĕ eşim, décă mai mulţĭ fruntaşĭ ai comunei nu şi-ar fi esprimat dorinţa de-a se face şi ei membri. Cel dintâiu, care s'a înscris, a fost d-l Ion Broju, capelan şi învĕţător, apoi Daniil Martin învĕţător, Constantin I. Mórcăs, Alexe St. Barbu, Alexe B. Aldulea, George G. Neguş, Dumitru Săcelean, Dumitru Voina, Todor Fugaciu, Nic. Dêrstariu, Alexe Móşa şi Stefan Popovicĭ. Toţĭ aceştia îşĭ achitară imediat taxele. Au făcut'o acésta fără a fi fost îndemnaţĭ printr'un singur cuvênt.

Étă cum sciu harnicii Românĭ din Dêrste sĕ îmbrăţişeze mişcările pentru cultura naţională din sînul lor. Dea Dumnedeu sĕ aibă mulţĭ imitatorĭ!

Óspeţii braşovenĭ şi mai mulţĭ fruntaşĭ din comună fură întruniţĭ apoi la masa d-lui preot Broju, unde n'a lipsit nicĭ mâncarea bună, nicĭ vinul auriu, nicĭ toastele frumóse.

Sĕ ne fiă de bine!

Petrecerĭ ardelenescĭ în Bucurescĭ.

Ni-se scrie din Bucurescĭ: Dumineca, 2 Ianuarie n. c. Societatea „Frăţia“ a Românilor din Caţa (Transilvania), aflătorĭ în Capitala României libere, a arangiat un frumos bal în sala Teatrului Eforiei, pentru sporirea fondurilor sale menite a sărì în ajutorul şcólelor româneseĭ de peste munţĭ. Petrecerea a succes cât se póte mai bine, mulţămită energiei desinteresate şi devotamentului, ce au desfăşurat membrii comitetului acestei societăţĭ, în fruntea căreia stă distinsul tînĕr *Ignatie Mircea*, avocat şi mare comerciant de bere, şi care prin înţelépta conducere, ce a sciut sĕ dea acestei societăţĭ culturale, i-a ridicat prestigiul la un nivou invidiat de tóte celelalte societăţĭ de felul acesta.

Cu tot timpul viscolos, ce a bântuit tótă diua, precum şi nóptea întrégă, sala spaţiósă a teatrului a fost literalmente ocupată de publicul doritor de a se distrage plăcut câte-va césurĭ. In sunetul armonios a două musicĭ, una militară şi alta naturală, s'a jucat şi s'a petrecut admirabil până în dorĭ de di.

Pe la césurile 11 din nópte a venit şi d-l prefect al capitalei, general *Algiu*, pentru a se delecta în privirea frumóselor nóstre jocurĭ şi costume ardelenescĭ. Primirea, ce i-s'a făcut distinsului óspe, a fost fórte entusiastă. Incântat de cele ce vèduse, d-l *general Algiu* donéză 60 de lei Societăţii, apoi câte 20 lei căluşerilor şi 20 lei lăutarilor, carĭ au esecutat cele mai artistice cântece şi darurĭ cu viórele. Incasările se ridică la suma de 1500 lei.

D-lui *V. A. Urechiă*, venerabilului şi celui mai însufleţit al timpului nostru, comitetul societăţii „Frăţia“ i-a oferit un fórte frumos buchet de florĭ naturale, pe ale căruĭ panglice tricolore era scris cu litere aurii: „*Ilustrului apĕrător al cestiunei naţionale, V. A. Urechiă;... Românii Transilvănenĭ*“. Fórte emoţionat de acésta românéscă atenţiă, d-l V. A. Urechiă a rĕspuns, deşi bolnav, în cuvinte entusiaste şi cu dragostea-i de neam caracteristică, delegaţiei, ce ia presentat buchetul.

D-nii G. *I. Comşa*, G. *Boer*, Fraţii *Mircea* proprietarĭ ai renumitului local „*Carul cu bere*“ etc., *G. Todor*, *Făgărăşanu*, *Creţu* etc., precum şi *d-nele* Elena I. Lungu, Maria M. Bucur, şi Elisabeta G. Todor, au emulat prin zelul de a garanta reuşita completă şi strălucită a balului. Priméscă mulţumirile nóstre şi pe acésta cale.

Del-Muro.

Producţiune poporală în Rêşnov.

Zêrneştĭ, Ianuarie 1900.

Stimate D-le Redactor! Ca o urmare firéscă a îndemnului stăruitor, ce mai ales în preţuitul D-Vóstrĕ diar se face cu tótă ocasiunea de a se înfiinţa adecă şi în mijlocul poporului nostru cât mai mult societăţĭ şi reuniunĭ, cu scopul nobil de a cultiva în ele şi prin ele pe acelaşĭ popor, aflu cu cale, ca orĭ-ce început şi resultat cât de mic în direcţiunea aceea sĕ fiă cu predilecţiune scos la ivélă în diarele nóstre. Pentru-că numai ast-fel se póte cunósce, unde şi întru cât află urechĭ de audit căldurosul D-Vóstre îndemn; precum tot numai în ăst mod se va puté şi mai bine stîrni simţul de imitaţiune şi emulaţiune la cei ce încă n'au făcut destul în direcţiunea acésta.

De aceste consideraţiunĭ condus în prima liniă, viu de astă-dată a Vĕ presenta descrierea de mai jos, făcută asupra producţiunei arangiate a 2-a di de Crăciun de către tinera „*Societate rom. de lectură*“ din fruntaşa comună Rêşnov.

Ar fi destul, recunosc, pentru îngustimea spaţiului, de a indica simplu mersul şi resultatul moral şi material al numitei producţiunĭ, cum vĕd, că se face asupra celor mai multe petrecerĭ, ce cu duiumul îşĭ fac rêndul în timpul acesta la poporul nostru; în sensul şi după resonul consideraţiunilor espuse la început însĕ, sĕ-mĭ daţĭ voiă a cuprinde mai mult spaţiu din preţuitul D-Vóstră diar cu descrierea menţionată.

Programa de producţiune cu care s'a presentat de astă dată înaintea publicului „Societatea rom. de lectură“ numită, a fost 1) Coróna Moldovei, esecutată de corul societăţii. 2) Duet de Mozart (Flaut şi Violină), 3) „Cine-i Nahăm“, anecdotă de Th. Speranţă 4) „Suvenir de Mehadia“ solo flaut. 5) „La o rîndunică“ de I. Costescu. 6) „Doina naţională“ de Efr. Popescu solo bariton. 7) „Herşcu boccegiul“ de V. Alexandri. 8) „Sună buciumul d'alarmă“ de I. R. Simionescu, corul societăţii. 9) „Cuvênt de încheere“.

Intrégă acéstă programă, pentru început destul de variată și bogată, a fost neașteptat de bine esecutată. Pășirea disciplinată și resolută a membrilor din cor pe podiul, de-asupra căruia sta atârnat un transparent cu inscripțiunea: „Societatea rom. de lectură“, ér de desubt devisa ei: „In unire stă puterea“, îțĭ da a pricepe imediat, că aicĭ e vorba de-o lucrare serios și consciențios pregătită. Au și fost esecutate la rêndul lor tustrele cântările de cor, cât se póte de precis și corect. Asculta uimit și transportat poporul adunat în numĕr nespus de mare în frumósa și spațiósa sală și pricepeai lesne privind în sufletul lui, că aprópe mai mare ca plăcerea, ce o simția în momentele acelea, era nedumerirea lui, că ómenii din sînul sĕu sciuțĭ și cunoscuțĭ de el, pot sĕ ajungă a cânta în așa frumósă rênduială. Duetul de flaut și violină, esecutat de tinerii învĕțătorĭ Bartolomeiu *Tipeiu* și Virgil *Bude*, a fost de asemenea pe deplin corect esecutat. Tinerii d-nĭ învĕțătorĭ au dat de astă-dată simțită dovadă, că stăpânesc bine instrumentele lor, pe carĭ luându-l cât mai des amână, vor ajunge de sigur nu numai a delecta la astfel de ocasiunĭ poporul, în mijlocul căruia de altcum numai din tómna trecută au întrat, dér vor puté cu ajutorul lor mai ușor forma și corurĭ pentru biserică, ceea ce precum am aflat, chiar lipsesce în Rêșnov.

Declamările: „Cine-i Nuhăm“ predată de membrul societății G. Scurtu, ér Herșcu boccegiul, de membrul A. Trett au produs fórte mare ilaritate în publicul adunat, fiind predate atât în fond, cât și în formă cât se póte de bine. Mult a plăcut apoi „Souvenir de Mehadia“ cântată din flaut de către d-l înv. B. Tipeiu, care rechemat, a fost silit sĕ mai esecute o a doua cântare „Doina Mehedințĭ“ tot atât de captivătóre pentru sufletul Românului, ca și cea dintâi, cu frumósele lor figurĭ, carĭ reamintesc aci o doină de pe plaiul munților, aci o parte din jocul săltăreț și voinicesc, ce atât de mult place poporului nostru. Tot cu acest fond de sentimente a fost ascultată, cu deosebită plăcere și „Doina națională“ cântată de D-l înv. dir. Romul *Cristolovean*, care asemenea a fost mult aplaudat, posedând o frumósă voce de bariton.

Ca punct ultim din programă a fost „Cuvêntul de încheere“ rostit de d-l paroch local I. *Teculescu.* Dênsul în calitate de conducĕtor al Societății de lectură, în cuvinte scurte și alese, mulțămind publicului adunat în mare numĕr și de prin comunele din împrejurime (Zêrnescĭ, Bran, Cristian, Ghimbav, etc.) esplică și documentéză marele interes, ce-l pórtă în diua de adĭ fie-care națiune față de ideea de asociare pe tóte terenele. Drept aceea îndémnă cu căldură pe poporul nostru român, ca și el sĕ ia în sémă acéstă idee, carea icĭ cole a început a prinde rădĕcină și la noi; căcĭ, precum s'a putut încredința și din cele vĕdute și audite, ceea-ce cu greu séu de loc nu póte face unul singur, mai mulțĭ inșĭ împreună étă ce pot.

Potrivit apoi și la înțelesul tuturor termină cu următórele versurĭ improvisate și pe carĭ, la dorința mea, a avut bunăvoința de a mi-le pune la disposițiune:

E frumos stejarul falnic
Cu-a lui crengĭ mai marĭ și micĭ,
Dér mai mândru e un codru
De mai mulțĭ stejarĭ voinicĭ.

Vênt năprasnic, când isbește
In stejarul singurel,
Il îndoe și-l apléeă
Rupêndu-l ca vai de el.

Dér în codru, unde falnicĭ
Stau alăturĭ mulțĭ stejarĭ,
Vie vênturĭ cât de aspre,
Codrul stă, — n'are habar.

Stă pe loc în neclintire,
Eră vêntul furios
Trece peste vêrf de ramurĭ
Șuerând neputincios.

Astfel e și omu'n lume
Când stă singur într'un colț
Ca stejar bătut de vênturĭ,
Când nu are nicĭ un soț.

Dér unit apoi alăturĭ
Tot cu frațĭ de-același neam
O, atuncĭ el e puternic
Ca și codrul, cum spuneam.

Frațĭ Românĭ! Pe séma vóstră
Acestea le-am pilduit,
Ba luând în sémă vorba
Sĕ 'nțelegețĭ anumit,

Că 'n unire stă puterea,
In unire, ce doresc
Rădĕcinĭ sĕ prind'afunde
In tot némul românesc.

Aplause animate au acoperit frumósele cuvinte ale vrednicului conducĕtor al societăței, care ostenind până a înființat'o și încă tot mereu întru de a-o conduce cu tact și cu pricepere, dă eclatantă dovadă, că nu scie a fi preot numai după a lui Melchisedec rênduială, ci și după a vremurilor de adĭ recerință.

Și a urmat apoi jocul; s'a încins o horă mândră și frumósă, încât spațiósa sală departe de a o cuprinde, trebuia sĕ supórte 3—4 cercurĭ de horă de-odată. Și ce admirabil și feeric se presentă la lumina lămpilor un astfel de joc. Cum sclipeau în fel și fel de fețe mulțimea fluturelor de pe frumósele iĭ și fote ale Româncuțelor, carĭ în comuna acésta, cum am vĕdut, păstréză încă binișor frumosul port străbun. Cercam a asemenea horă voiósă când cu un buchet, când cu o frumósă și mândră pagiște presărată cu fel și fel de floricele; eră cu gândul mĕ abăteam chiar la fantasii. Da, gândeam în momentele acelea; numai astfel a putut vedé cine o fi vĕdut vre-odată, amăgitorul joc al ielelor șirete și mai ales numai astfel au putut fi ele îmbrăcate, în frumóse iĭ cu rîurĭ și cu puișorĭ împrejmuițĭ cu fluturĭ lucioșĭ, și nicĭdecum în fuste sclivisite și corsete scorogite. A urmat apoi în pausă și un sdravĕn „Călușer“ și o sprintenă „Bătută“ durând jocul animat până către diuă.

Astfel a decurs producțiunea și petrecerea „Societății rom. de lectură“ din Rêșnov, la care prea frumos resultat moral adăogênd, cum mi-s'a spus, și pe cel material, cu o *incassare de peste 300 corone*, sprijinirea și dragostea, ce se transpórtă tinerei societățĭ ne apare în o lumină dintre cele mai plăcute și mai favorabile.

Unul dintre cei de față.

Apel*)

către toțĭ Domnii în viéță, carĭ au făcut examenul de maturitate (bacalaureat) *la gimnasiul român gr. or. din Brașov.*

Din incidentul jubileului de 50 de anĭ dela înființarea gimnasiului român din Brașov, s'a pus în lucrare o monografiă istorică a școlelor române gr. or. din Brașov. Monografia acésta va da și o listă completă a tuturor, carĭ au făcut aci examenul de maturitate, indicând la fiă-cine posiția sa socială de astădĭ. Pentru-ca lucrarea acésta sĕ se pótă sĕvêrși fără de greșelĭ séu lacune, rog pe toțĭ Domnii, carĭ au făcut examenul de maturitate *la gimnasiul* gr. or. român din Brașov, ca sĕ ne comunice *pe o cartă de corespondență* **posițiunea socială și ubicația** d-lor. Pentru de-a înlesni utilisarea datelor trimise, rog a-se face comunicatul în forma acésta:

1) N. N.
2) exam. de maturit. în anul...
3) (posiția socială)..... în .....
Subscrierea m. p.

Se trimite la adresa: *Direcțiunea gimnasiului român Brașov* (*Brasso*).

Brașov, 27 Dec. v. 1899.

Virgil Onițiu,
directorul gimnasiului român gr. or.

*) Tóte diarele române sunt rugate sĕ reproducă, în interesul scopului urmărit, acest apel.

Avis.

De-órece mulțĭ dintre cei-ce stau în fruntea reuniunilor de cânt și musică, și a corurilor de țĕranĭ, nicĭ până adĭ nu și-au luat ostenéla a-mĭ trimite datele statistice despre acele corurĭ, îmĭ iau voiă a-i ruga pe acéstă cale din nou, sĕ binevoéscă a-mĭ trimite aceste date păna *cel mult in 31 Ian. st. v. 1900.*

Cine scie îndestul apreția scopul bun, ce urmăresc cu edarea acestui anuar și doresce ca și reuniunea séu corul de sub conducerea sa sĕ fie înregistrat în el, sĕ binevoéscă a-mĭ trimite datele necesare până la terminul mai sus indicat, de-órece după acest termin voiu începe tipărirea anuarului *omițĕnd simplu și nefăcĕnd nicĭ o amintire* despre esistența corurilor, dela carĭ n'am primit aceste date.

La compunerea datelor statistice servéscă spre orientare apelul meu publicat în diarele române din an. 1899 (Gazeta Transilv. Nr. 15, Tribuna 80, Fóia pop. 17, Trib. pop. 80, Fóia diec. 16) — cu adausul, că datele referitóre la activitatea corului *sĕ se estindă și pe anul 1899.*

De-asemenea rog pe D-nii, carĭ mi-au trimis deja datele statistice, sĕ binevoéscă a-mĭ arăta activitatea și eventualele schimbărĭ în organismul corului în anul 1899.

Sibiiu, în 4(16) Ian. 1900.

Timotei Popovicĭ,
profesor de musică la seminarul rom

Producțiunĭ și petrecerĭ.

Satulung, (Săcele) 2 Ian. 1900.

Stimate D-le Redactor! Am avut câte-va momente de deosebită satisfacțiă sufletéscă la *producțiunea și petrecerea*, ce a aranjat'o aci d-l învĕțător *Domețiu Dogariu*, cu concursul zelosului D-sale coleg *Vasilie Farcaș*. Acéstă împrejurare mĕ determină a face cunoscute aceste momente.

Diletanții au fost micii copii de școlă, carĭ întrunițĭ, într'un mod admirabil s'au achitat de rolurile lor peste așteptarea publicului de față. D-l Dogariu și d-l Fărcaș ni-au dovedit, că cu zel și paciență se pótă face fórte mult.

Corul, condus de d-l Fărcaș, a cântat într'o plăcută armoniă câte-va micĭ piese, între carĭ „Stichóvna“, „De când electricitatea“, „Haidețĭ fraților sĕ mergem“ etc.

Pe bina improvisată apare de-odată o fetiță, care incepe a declama „Sila“ de C. Boliac. Cu atât efect a declamat drăguța mititică, încât a stors lacrimĭ din ochii multor asistențĭ. Un copilaș a declamat apoi o anecdotă de Speranță. Au produs mult haz doi micĭ diletanțĭ, travestițĭ în țĕranĭ în vêrstă prin „Dialogul între doi țĕranĭ“.

Succesul acestei producțiunĭ a fost atât de frumos, încât aplausele la adresa aranjatorilor nu mai conteneau. D-l Dogariu într'o frumósă perorațiă mulțumi publicului, care era atât de numĕros, încât abia-'l încăpea sala cea mare a școlei.

După producțiune a urmat dansul. Venitul curat a fost destinat în favorul școlei.

Meritul acestei frumóse reușite compete pe de-a 'ntregul bĕtrânului director al școlei din Satulung, *Domiție Dogariu*, unul dintre cei mai vechĭ, mai activĭ și mai respectabilĭ învĕțătorĭ din Săcele, totdéuna entusiasmat de progresul școlelor nóstre și ținêndu-șĭ școla sa la acel înalt nivel, încât póte servi ca model.

Niță.

Giurghiu, 31 Dec. 1899.

Cunoscută este vorba: „lucrul bun trebue imitat“. Decĭ mĕ rog sĕ dațĭ loc în colónele scumpului diar „Gazeta Transilvaniei“ și acestei corespondențe, în care și eu voiu sĕ aduc un bun lucru la cunoscința publicului.

Avênd în vedere multele trebuințe ale școlei din comuna nóstră, tinĕrul învĕțător în fruntea tinerimei și ajutat de senatul școlastic lucréză din rĕsputerĭ de-a acoperi aceste neajunsurĭ prin arangiarea de producțiunĭ și petrecerĭ. In decursul anului școlastic, 1899—1900, de când a venit tinĕrul învĕțător Vasilie *Cioloca*, s'au arangiat două petrecerĭ, una la prinderea postului de Crăciun și a doua în diua a doua de Crăciun. Petrecerea din urmă a fost împreunată cu o producțiune musicală-teatrală, al cărei program este următorul: 1) „*Nascerea ta*“, cântată în cor. 2) „*Peneș curcanul*“, de V. Alexandri, declamată de Vas. Cioloca. 3) „*Omul frumos*“, poesiă de A. Mureșianu, declamată de I. Donea. 4) „*Sergentul Florea rănit*“, poesiă de Leon, decl. de I. Cotta. 5) „*Nu pot crede*“, poesiă cântată de cor. 6) „*Vistavoiul Marcu*“, comediă în 3 acte de T. Alexi, care a fost jucată de: Al. Stroia, Al. Cotta, d-șóra Carolina Făgărășianu, I. Donea, d-șóra Victoria Rotariu, Isidor Cotta. Toțĭ și-au sciut rolurile fórte bine și au fost aplaudațĭ de public.

Deși timpul era cam nefavorabil, au luat parte multe familii onorabile din jur, dintre carĭ amintesc: familia Al. Tĕrnăvean, preot în Hodac, George Têrnĕvean notar, în Hodac-Ibănescĭ, Ioan Petru preot în Solovĕstru, Victor P. Hărșian învĕț. în Hodac, Zah. Frandes învĕț. în Hodac, Michail Grec, proprietar în Reghinul maghiar, G. Popescu sub-notar în Jabeniță, carĭ toțĭ au făcut suprasolvirĭ frumóse. De-asemenea o mare parte din popor iubitor de școlă și națiune, au făcut suprasolvirĭ, pentru carĭ sunt rugațĭ pe acéstă cale a primi sincere mulțămirĭ.*) Priméscă mulțămită și d-l învĕțător al nostru Vasilie Cioloca și toțĭ tinerii domnĭ și domnișóre, carĭ au fost atât de bravĭ și au învĕțat atât de bine, încât au încântat pe toțĭ, carĭ au ascultat.

Un privitor.

*) Nu ajunge atâta. Contribuenții trebue publicațĭ fiă-care cu numele și cu sumele contribuite, fiind subscrișĭ cel puțin doi membri din comitetul arangiator. Trebue sĕ se arate totalul sumei incassate și locul unde s'a depus acea sumă. Numai astfel póte avé valóre o dare de sémă. — *Red.*

In *Alba-Iulia* se va arangia o producțiune teatrală împreunată cu joc din partea meseriașilor românĭ, Joi în 25 Ianuarie n. c. Venitul curat e destinat pentru rechisite și îmbrăcăminte copiilor sĕracĭ dela ambele școle române din Alba-Iulia. Intrarea: de persónă locul I. 2 cor., locul al II. 1 cor. 60 banĭ, locul III. 1 cor. 20 banĭ, galeriă 80 banĭ. — Comitetul aranjator: Florian Rusan președinte; Ion Pampu vice-preș.; Nic. Meteșan vice-preș.; Ioan Anghel cassar: I. Roșca controlor. Ofertele se vor chita pe cale diaristică.

Dela „Reuniunea română de agricultură din comitatul Sibiiului.

Din programul de lucru pe anul 1900 al acestei reuniunĭ, ce ni-s'a trimis și nouĕ din partea secretarului, estragem următórele:

In scopul cunóscerei referințelor economice ale agricultorilor în 1900 se vor ținé *întruniri agricole* în comunele Ilimbav, Bradu, Vale, Deal, Turnișor și Cichindeal. In cadrul acestora se numĕră și *prelegerile poporale*, ce se vor ține în comuna Sĕliște la 28 Ian., 4, 11, 18, 25 Faur, 4, 11 și 18 Martie, și anume în cele 4 dintâiŭ va prelege presidentul Reuniunei d-l D. Comșa

despre prăsirea pomilor, despre cultura pomilor, despre culesul și păstrarea pómelor și despre întrebuințarea pómelor; în a 5-a și a 6-a va prelege d-l R. Simu din stupărit, ér în cele trei din urmă membrul pe viață d-l Ioan de Preda, advocat, va vorbi asupra culturei sparangelului și a ciupercilor, despre testamente și donațiunĭ în cas de mórte și în fine asupra contractelor de moștenire și de susținere. Aceste prelegerĭ se vor ține în Duminecile amintite și în órele dela 4—6 d. a.]

Esposiția de vite cornute împreunată cu distribuire de premii în banĭ se va ține în Mercurea. Cursul de altoit pomĭ se va ține în Sebeșel. Cu câte un altoiŭ (mĕr pătul) va fi dăruit fiă-care membru al Reuniunei cu locuința în Sebeșul-de-sus.

In decursul primăverei se vor distribui între membri în mod gratuit semințe de trifoiŭ, luțernă, napĭ de nutreț, orz de Hanna, secară de primăvară, cânepă italiană, etc. In același timp comitetul mijlócesce pentru orĭ-cine i-se va adresa procurarea de semințe bune și mai ieftine.

In scopul rĕspândirei culturei galițelor, membrii vor primi în mod gratuit ouĕ, găinĭ etc. de soiul Plaimonth-Rocks. Mașina de sĕmĕnat și alte unelte economice se vor pune spre folosire la disposiția membrilor. Intre membrii din Fofeldea se va sorta o vițea de rassa „Pinzgau" și eventual un berbece și oi de rassa Frislandeză.

Din viața lui Ștefan-cel-Mare.

Din 8, cățĭ eram în familiă, n'am rĕmas decât doi, sora mea Maria și eu. Amêndoi stam pe lângă sobă și ne gândiam la timpurile trecute. Era într'o séră de iérnă gerósă. Vêntul afară sufla cu putere. Nicĭ țipeniă de om p'afară. Ferestrile odăii deșĭ erau bine oblonite, totușĭ erau sgâlțâite cu putere de vênt și din când în când, pe nu sciu unde, se străcura în odaiă câte-un fulg de zăpadă. Maria, care altă-dată simția cea mai mare plăcere când era ger și spulberat de zăpadă, acum când audia vîjeitul crivĕțului se cutremura și se ghemuia cât mai aprópe de sobă, gândindu-se dusă, par'că nu făcea parte din lumea acésta.

Credeam, că și ea s'ar fi gândit ca și mine la viitorul sĕu, însĕ mĕ înșelasem, căcĭ nu la viitor se gândea, ci la trecut.

Cine scie prin câte sfere ar fi trecut, dĕcă nu așĭ fi întrerupt'o cu întrebarea.

— La ce te gândescĭ, scumpă sorioră? Ea uitându-se lung la mine, mi-a rĕspuns:

— La ómenii marĭ ai țĕrei mĕ gândesc.

Vêntul, care suflă afară cu putere, miile și feluritele florĭ depuse pe gémurĭ de ger, focul pâlpâind în sobă, tóte aceste m'au transportat tocmai în anii copilăriei nóstre, când stam împrejurul mamei în timpurile gerose de iérnă, pe lângă sobă; ér ea, rĕposata mamă, Dumnedeŭ s'o ierte, ne istorisia fapte vitejescĭ de-ale Domnilor marĭ ai țĕrii.

Par'că o vĕd cum se ruga de noi sĕ ne strîngem în casă spre a nu rĕcĭ și fiind-că ne plăcea mai mult a ne juca cu zăpada, decât a sta pe lângă foc, ea sĕrmana, ne promitea, că, dĕcă vom intra în casă, ne va istorisi ceva frumos din viața lui Ștefan cel-Mare și altor Domnĭ. Atuncĭ cu toții ne îngrămădiam împrejurul ei, ca nisce pui de closcă, așteptând cu nerăbdare istorisirea. Tăcerea era absolută. Nimenĭ nu mișca Ea, mama, plimbându și ochii împrejurul nostru cu drag, începea șirul istoriei.

Cred că și tu, iubite frate, mai țĭi minte pe când mama într'o séră ca asta gerósă și viforósă, ni-a istorisit despre lupta lui Ștefan-cel-Mare, dela Valea-Albă.

Este mult de-atuncĭ, — așa începŭ ea — póte că era și timp de iérnă ca acum, pe când în Moldova domnea Marele Ștefan. Acest Domn în tótă viața lui nu s'a gândit, decât sĕ-șĭ vadă țéra liberă și curățită de strĕinĭ. De aceea până în momentul morții n'a lăsat sabia din mână. Ca ierĭ îl vedeai la Hotin bătênd pe Tătarĭ, ca adĭ în munții Carpațĭ bătênd pe Ungari și ca mâne la Dunăre bătênd pe Turcĭ. Pe unde trecea, morminte pentru dușmanii țĕrii săpa.

Faptele acestui Domn au pus lumea întrégă în uimire, de dicea:

„Țéra-i mică, țéra-i tare și dușmanul spor nu are". Și era fórte adevĕrată acéstă dicĕtóre, căcĭ câțĭ dușmanĭ au intrat în țéra lui Ștefan, nicĭ unul n'a avut fericirea sĕ se întórcă de unde a plecat.

Rênd pe rênd, Ștefan a bătut pe toțĭ vecinii, carĭ se încercau sĕ-i calce țéra. Turcii însĕ au fost bătuțĭ de mai multe-orĭ. De aceea Sultanul Turcilor s'a hotărît a isbi pe Ștefan cu tótă puterea și a-i preface țéra în provinciă turcéscă.

Pentru acest scop Sultanul șĭ-a format o armată fórte mare și se puse în capul ei, luând cu el și stégul cel verde ca semn, că se vor lupta pe viață și pe mórte.

Lumea întrégă se mira de mulțimea armatei turcescĭ.

Ștefan însĕ, basat pe purtarea voinicilor sĕi și cu credința în Dumnedeu, aștepta momentul luptei.

Lupta se încinse la Valea-Albă și era o luptă crâncenă. De ambele părțĭ se luptau ca nisce lei. Ștefan, spre a hotărî sórta rĕsboiului, se asvîrli ca un glonț în armata turcéscă, însĕ pentru nefericire a fost rănit și copleșit de mulțimea Turcilor.

Așa fiind, a fost nevoit a se retrage. In retragerea sa, Turcii îl urmăriau spre a pune mâna pe el. Rănit cum era și urmărit de dușmanĭ, s'a dus drept la cetatea Némțu, unde-i era familia. Mama lui însĕ, în loc sĕ-l priméscă, i-a spus sĕ se ducă mai bine sĕ móră, decât sĕ stea în casă cu femeile. El, rușinat de aceste vorbe, se întórce la câmpul de luptă, își strînge armata risipită, și, pe când Turcii îl credeau pierdut, s'au vĕdut așa de tare isbițĭ de Ștefan, încât își pierdură și cumpĕtul și nu sciau încotrău s'o apuce. Munții, délurile și văile erau pline în urma luptei de cadavrele Turcilor.

— Ei! copiii mei, aceste lucrurĭ le vețĭ învĕța și în școlă, dér până atuncĭ eu ca mamă și ca Româncă, sunt datóre a vi-le istorisi, așa a încheiat rĕposata nóstră mamă, iubite frate.

Nimic n'am uitat din câte mi-a istorisit mama, lângă gura sobei. Ce bine ar fi, dĕcă tóte mamele ar face așa! Astădĭ însĕ, mamele în loc de a se ocupa de copilașii lor, îĭ încredințéză în mânile dădacelor Nemțóice, orĭ Franțuzóice, carĭ numai de istoria țĕrei nu pot sĕ le vorbéscă.

La acestea mĕ gândeam, iubite frate, mai nainte de a-țĭ spune, când audiam vêntul că suflă cu putere.

N'a apucat sĕ termine și ochii 'i-se umpluse de lacrimĭ. Nicĭ eu însĕ n'am fost mai tare, căcĭ o imitasem și ne mai putêndu-i vorbĭ, i-am depus un sărut frățesc pe frunte și, plângênd, i-am spus nópte bună.

(„Albina").

MULTE ȘI DE TOTE.

„Bóla somnului".

Esistă o așa numită „bóla somnului". Ea se întâlnesce mai cu sémă în climatele ardĕtóre ale Africei occidentale. Bolnavul nu póte resista cerinței de a durmi; ochii-i se închid fără voie, un moment perde cunoscința; somnul acesta nu se prelungesce însĕ.

Ce trebue însĕ sĕ credem de fakirii din India, carĭ singurĭ, de bună voiă, adorm timp mai mult sĕu mai puțin îndelungat? Ei se „antrenéză" probabil, se sugestionéză și sfîrșesc prin a cădé în stare de hipnotism. S'au vĕdut unii, carĭ se lăsau sĕ fie îngropațĭ timp de mai multe sĕptĕmânĭ. Cum trăesc? Óre ca animalele, pe carĭ le amorțesce frigul și carĭ, părênd lovite de mórte, trăiesc cheltuind fórte încet forțele câștigate? Sĕu trebue sĕ credem în vre-o șarlataniă? Se dice, în adevĕr, că fakirii au în gură o plantă, al cărei secret numai ei îl cunosc și care are puterea de a da organismului omenesc, un timp destul de îndelungat, putere și energiă.

Ceea ce e sigur, e că fakirii sunt fórte cumpĕtațĭ, că ajung sĕ nu absórbă decât o fórte mică cantitate de alimente și că, afară de acésta, ei se obicinuesc sĕ stea în cea mai perfectă nemișcare, încât s'ar crede, că sunt nisce statue.

Doctorul Heinsoldt a avut ocasiunea în Indii, sĕ vadă pe mai mulțĭ supunêndu-se la proba înmormêntărei. Unul dintre dênșii, după ce 'i s'au astupat nasul și urechile cu vată îmbibată cu céră, a fost îngropat la doi metri adêncime. Fakirul a stat îngropat patru lunĭ. Desgropat, a revenit încet la viĕță.

*

Un șal fórte prețios.

Țarina a primit acum de curênd un vestmênt de o valóre artistică. Este un șal de mĕtase extra-ordinară și de o finețĕ neîntrecută, a cărui lucrare fórte îngrijită a durat nu mai puțin de doi anĭ. Pentru ca sĕ-șĭ facă cineva idee de finețea sa, vom spune, că el are o lungime aprópe de 10 metri pătrațĭ și nu are o greutate mai mare de 25 grame, greutatea unei piese de 5 lei în argint. Bine lucrat, el póte sĕ fiă trecut printr'un inel de damă. Afară de calitatea mĕtĕsei, se remarcă încă desenurile fórte atrăgătóre, carĭ reamintesc pe acelea ale faimóselor covóre persiene. E de colóre albastră și în centru sunt făcute armele imperiale ale Rusiei. Acest șal, țarina l'a primit cu ocasiunea unei festivitățĭ din partea damelor din gubernia Orenburg, pus într'o casetă de argint, care sémănă cu un cufăraș-giuvaer și represintă cel mai prețios cadou, care se póte face unei princese.

Călendarul sĕptĕmânei

IANUARIE. are 31 dile. GERAR.

Dilele	Călend. Iul. v.	Călend. Gregor.
Dum	9 Sf. mart. Poliet	21 M. Agnesia
Lunĭ	10 Păr. Grigor. Ep.	22 M. Vicențiu
Marțĭ	11 C. Păr. Theodos.	23 Logod. Mariei
Mer.	12 Sf. m. Tațiana	24 Thimotheus
Joi.	13 Sf. mart Emiliu	25 Int. lui Pavel
Viner	14 P. ucisĭ în Sinaĭ	26 Policarp
Sâm.	15 C. P. Pavel Tib.	27 S. Ioan Christ

Domnii abonențĭ, carĭ încă nu șĭ-au reînoit abonamentul, sĕ binevoiéscă a-l reînoi neamânat ca sĕ nu li-se întrerupă regulata espedare a diarului.

Cu numĕrul de față se sistéză espedarea fóiei celor ce nu șĭ-au re'noit abonamentul.

Administrațiunea
„Gazetei Transilvaniei".

Prețurile cerealelor din piața Brașov.

Din 19 Ianuarie 1900.

Mĕsura sĕu greutatea	Calitatea.	Valuta austr. kor.	fil.
1 H. L.	Grâul cel mai frumos	11	80
„	Grâu mijlociu	11	40
„	Grâu mai slab	11	—
„	Grâu mestecat	9	20
„	Sĕcară frumósă	7	20
„	Sĕcară mijlociă	6	80
„	Orz frumos	6	40
„	Orz mijlociu	6	20
„	Ovĕs frumos	4	40
„	Ovĕs mijlociu	4	—
„	Cucuruz	7	60
„	Mălaiu	8	20
„	Mazăre	13	—
„	Linte	19	—
„	Fasole	9	20
„	Sĕmênță de in	22	—
„	Sĕmênță de cânepă	8	40
„	Cartofĭ	1	80
„	Măzăriche	—	—
1 kilă	Carne de vită	—	88
„	Carne de porc	—	88
„	Carne de berbece	—	—
100 kil.	Sĕu de vită próspet	50	—
„	Sĕu de vită topit	72	—

Cursul la bursa din Viena.

Din 17 Ianuarie 1900.

Renta ung. de aur 4%	98.55
Renta de coróne ung. 4%	94.85
Impr. căil. fer. ung. în aur 4½%	100.05
Impr. căil. fer. ung. în argint 4½%	99.90
Oblig. căil. fer. ung. de ost. I. emis.	99.20
Bonurĭ rurale ungare 4%	93.60
Bonurĭ rurale croate-slavone	94.50
Impr. ung. cu premii	161.—
Losurĭ pentru reg. Tisei și Seghedin	137.70
Renta de argint austr.	99.20
Renta de hârtie austr.	99.—
Renta de aur austr.	98.55
Losurĭ din 1860.	137.—
Acții de-ale Băncei austro-ungară	130.60
Acții de-ale Băncei ung. de credit.	186.25
Acții de-ale Băncei austr. de credit.	133.75
Napoleondorĭ	19 23
Mărcĭ imperiale germane	118.10
London vista	242.30
Paris vista	96.10
Rente de coróne austr. 4%	98.95
Note italiene	89.70

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.
Redactor responsabil: Gregoriu Maior.

Nr. 403—1900

PUBLICAȚIUNE.

Acei posesorĭ de casă, care au clădit în anul 1899 un edificiu nou, **se provócă** a înainta la oficiul orășenesc de dare **până la 10 Februarie a. c.** *fóia de mărturisire despre venitul (chiria) casei.*

Formulare pentru acest scop se pot căpĕta la subscrisul oficiu.

Brașov, 17 Ianuarie 1900.

Oficiul orășenesc de dare.

Cursul losurilor private

din 17 Ian. 1900.

	cump.	vinde.
Basilica	13 20	14 20
Credit	394.—	396.
Clary 40 fl. m. c.	123.—	129.—
Navig. pe Dunăre	155.—	162.—
Insbruck	65.—	67.—
Krakau	56.50	58.
Laibach	52.—	54.—
Buda	129 50	131
Palffy	129.50	131.—
Crucea roșie austr.	43.—	44.—
dto ung.	21.—	22.—
dto ital.	—.—	—.—
Rudolf	55.—	56.—
Salm	177.—	79.—
Salzburg	61.—	63.—
St. Genois	176.—	176.25
Stanislau	120.—	60.—
Triestine 4½% 100 m. c.	185.—	—.—
dto 4% 50	80.—	—.—
Waldstein	180.—	183.—
dto de 10 franci	12 75	13.75
Banca h. ung. 4%	123.—	123 80

Cursul pieței Brașov.

Din 18 Ianuarie 1900.

Bancnota rom.	Cump. 18.20	Vênd.	18.28
Argint român.	Cump. 17.60	Vênd.	18.—
Napoleond'orĭ.	Cump. 20.—	Vênd.	19.20
Galbeni	Cump. 11.20	Vênd.	—.—
Ruble Rusescĭ	Cump. 254.—	Vênd.	—.—
Mărcĭ germane	Cump. 11 18	Vênd.	—.—
Lire turcescĭ	Cump. 21.46	Vênd.	—.—
Scris. fonc. Albina	201.—	Vênd. 5%	203.—